

Жангы жыл хар юйюрге мамырлыкъ, берекет, насып келтирсин!

Газета
издається на
балкарском
языке с 1924
года.

ЗАМАН

2009 жыл
31-чи декабрь,
орта кюн.
№249-250
(18351)

Интернет-версия:
zaman.smikbr.ru

Багъасы 6 сомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ
ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Саугъалау

Жигерликлери, оюмлукълары бла махтау, сый-намыс да тапхандыла

Республиканы айныуна кеслерини кыйынларындан юлюш къошханлары Жангы жылны аллында Правительствону юйюне чакъырып хурметлеу ахшы тѳреге айланганды. Ма быйыл да 29-чу декабрьде жигер урунуулары бла махтауға тийишли болган кѳп адам КъМР-ни Президенти Арсен Каноковну къолундан къырал саугъала алгандыла.

Аланы берип башлары аллында Президент жыйылгъанлары озган жылда тамамланган ишле бла къысха шагъарейлендиргенди. Бек алгъа республика айныу жолундан таймагъанын, гитче атламла бла болса да, алгъа баргъанын чертгенди. Анга шагъатха юлгюле да келтиргенди. Алагъа кѳре, битеулю регион продуктну ѳлчemi ѳсгенди.

Производствону былтыргы ѳлчемде сакъларға къолдан келгенди. Бир ненча жангы предприятие ишлеп башлагъанды, бир къаууму да ачылыргъа хазыр этиле турадыла. Агропромышленность комплексде ишлегенле да жылны аман кѳрмдюле бла бошамагъандыла. Ала былтырдан эсе аслам продукция чыгаргандыла. Къурулушда да жетишимле болгъандыла. Битеу да 260 минг квадратный метрни тутхан жашау юйле ишленгенди. Ол а былтырдан 5,4 процентге асламды. Гитче предприятиялары саны ѳсгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ТАЗА ЖЮРЕКДЕН

Чемпионла Арсен Каноковну алгъышлагъандыла

КъМР-ни Президенти Арсен Каноков Правительствону юйюнде Олимпиада оюнлары чемпиону Асланбек Хуштовну эм эркин тутушуудан дуняны чемпиону Билял Маховну къонакъгъа алганды. Спортчула республиканы таматасын келе турган Жангы жыл бла алгъышлагъандыла, саулыкълу болурун эм къырал ишде бийик жетишимлеге жетерин сыйгенлерин билдиргенди.

КъМР-ни Президентини бла
Правительствосуну пресс-службасы.

Биллири

Къабарты-Малкъарны Президенти Арсен Каноковну республиканы халкъын Жангы жыл бла алгъышлауна 2009 жылда 31-чи декабрьде бу телеканалда къарагъыз:

МИР- 22сагъатда 40 минутда
«Россей»- 14 сагъат 20 минутда
НТВ- 20 сагъат 45 минутда.

Бу байрам кимге да сейир-тамашады.

Жыйылыу

Къармашхан болушлукъсуз къалмаз

КъМР-ни Президентинде предпринимательство жаны бла Совет бу жылда ахыр кѳре жыйылганды. Ол кесини ишин «Лучшая бизнес-идея» деген жаш тѳлю республикалы конкурсну итогларын чыгарыудан башлагъанды. КъМР-ни экономиканы айнытыу эм сатуу алыу министри Мусукланы Алийни айтханына кѳре, быйыл конкурса къатышыргъа 36 заявка берилгенди. Жержерли администрациялада бла министерстволада экспертизадан аланы 22-си ѳтгенди.

Жаш предпринимательлени атларындан жыйылыуда Аминат Алкашева сѳлшгенди. Жаш адамла бизнесде муратларына республикадан тышына кетмей жетерге сыйгенлерин, конкурс а аллай онг бергенин чертгенди ол. Аны айтханына кѳре, грант ахчаны ѳлчemi алай уллу тойюл эсе да, жаш адамгъа кеси ишин башлагъанда сезимли болушлукъду.

Арсен Каноков, энчи комиссия къурап, ол ахча къалай къоратыл-

гъанына контроль этип, келир жылда Советни жыйылыуларындан биринде отчет этерге буюрганды. Конкурса хорлагъанлары алгъышлай, «Муратларыгъызгъа жетерге итингенле, тириле, амбициялыла болугъуз», - дегенди президент.

Андан ары, инвестиция проектлени, гитче эм орталыкъ бизнесге болушлукъ этиу жаны бла муниципальный программала жашауда къалай бардырылгъанларыны юс-

леринден барганды сѳз жыйылыуда. Ол жаны бла кеси жерлеринде болумну юсюнден Зольск эм Лескен районлары башчылары Махраил Шетов бла Арсен Макоев айтхандыла.

Ызы бла Советни жыйылыуунда этилген оноула къалай толтурулгъанларына къаралганды. Мусукланы Алийни айтханына кѳре, бек магъаналы ишледен бири республикада Гарантийный фонд къурау эди да, быйыл аны къурагъан да этип, бир ненча конкурса къатышып, ары федеральный бюджетден 140 миллион сом да алгъандыла. Башха белгиленген жумушла да толтурулгандыла.

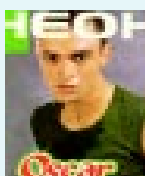
Ахыры 3-чю бетдеди.

«Биз чыдагъанбыз,
тохтамай алгъа
барабыз»

4 бет

Шамил
Голливуд-
да жыр-
лайды

6 бет

«Ариу
жерибизге
къууанч,
монглыкъ
тежейме»

9 бет

Бир бири-
бизни хур-
метин кѳре
билейик

10 бет

Жигерликлери, оюмдулуктары бла махтау, сый-намыс да тапхандыла

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Президент республиканы бюджет сферасында да көрүмдөле өсгөнлериң чертгенди. Социальный телеуле бир тюрлю

Биттуланы Аслан.

келир заманда аланы санын 29,6 мингден 20 мингге дери азайтырга, иш хакыны орта эсеп бла 10 минг сомдан артык өлчөмгө жетдиргирге белгиленгениң айтханды. Билим бериуде, саулук саклауда, жол молюкте, транспортта да иги жанына көп тюрлениуле болгъанларын, ол санда көп жангы школла ишленгенлерин, поликлиникалага бла амбулаториялага ремонт этилгениң чертгенди. Энди район больницаланы тап халга келтириу кьолга алынырыкты, дегенди. «Бек башы-адамланы, артыкда сабийлени, араларында ауруп өлгөнлени санын азайтырга кьолубуздан келгенди», - деп белгилегенди.

Андан сора Арсен Баширович хычыуун жумушну тамамлауга

грамотасына-тийишли болгъанладыла. Аланы араларында Нальчик шахар айырыу комиссияны секретары Батчаланы Халимат, Элбрус районда айырыу комиссияны председатели Жаппуланы Даниял, КьМР-ни Президентини кенгешчиси Отарланы Роза, КьМР-ни Правительствоосуну Председатели заместители Уяналаны Кязим, «Ремонт-кьурулуш управление» ОАО-ну генеральный директору Хочуланы Алий да бардыла.

Отуз сегиз адамга уа сыйлы атла берилгенди. Ол санда «Балкария» фольклор-этнография ансамбли солисти Биттуланы Аслан, Кьулийланы Кьайсын атлы малкьар драма театры артисти Тёппеланы Алим «Кьабарты-Малкьар Республи-

ты-Малкьар Республиканы саулук саклаууну сыйлы кьуллукчусу», Бабугент элде орта школну устазы Жангоразланы Лизага «Кьабарты-Малкьар Республиканы сыйлы устазы», 8-чи номерли профессионал училищени директору Текуланы Нинага «Кьабарты-Малкьар Республиканы билим бериуюно сыйлы кьуллукчусу» деген атла берилгенди.

КьМР-ни экономиканы айнытуу эм сатыу-алуу министри Мусулканы Алий бла транспорт, связь эм жол молюк министри заместители Гьыжгыланы Малик «Кьабарты-Малкьар Республиканы сыйлы экономисти» деген атха тийишли болгъанлары араларындадыла. Нальчик шахарны прокуроруну тамата болушлукчусу Сотталаны Жаннага «Кьабарты-Малкьар Республиканы сыйлы юристи» деген ат аталганды.

Саугъала берип бошагъандан сора КьМР-ни Президентини Арсен Каноков жыйылгъанланы келе тургъан Жангы жыл бла алгъышлагъанды, ала кийик саулуклу болурларын, тынч-ырахат жашау этерлерин, ишлеринде жангы жетишимлеге жетерлерин суйгениң билдиргенди. «Келе тургъан жылга биз иги кьуумла бла тубейбиз. Алай этерча сылтау барды. Адамлырыбызны акылдылыклары, фахмулары, иш кёллюкклери бизни тау-келлендирдиле», - дегенди.

ТЕКУЛАНЫ Хауа.
Суратланы **РУСЛАН МАМИЕВ** алгъанды.

Алгъышлаула

КПРФ-ни Кьабарты-Малкьар рескому көп миллетли Кьабарты-Малкьарда жашагъанланы, аны кьонакьларын да Жангы 2010 жыл бла алгъышлауды. Барыгъыз да саулуклу, насыплы болугъуз, жарык умутларыгъыз толсунла! Бизни республикабыз а жашнасын, аны бирлиги саклансын!

Урушну, урунууну, Сауутланган Кючлени эмда право низамны саклаучу органданы ветеранларыны (пенсиячыларыны) Нальчик шахар жамауат организациялары ветеранланы барысын да Жангы 2010 жыл бла жорекден кызыуу алгъышлауды.

Сизге келишиулюк, мамырлык, тынчлык, ырахатлык тежейбиз, кийик саулуклу, насыплы болугъуз, дейбиз. Хар юйюрге да кьуанч, монглык тилейбиз.

Жандауурлук

Дагыда 22 насыплы юйюр

Тюнене КьМР-ни Президентини бла Правительствоосуну пресс-службасы бла «Вести Кабардино-Балкария» программа бла бирге кьурап бардырылгъан «Юйюр - юйюрге» деген акцияны чеклеринде дагыда 22 юйюр Жангы жылга саугъа кьоллу болгъандыла.

«Единая Россия» партияны Чегемде бөлүмюнде ишленгенле, Кьар Аппалача болуп, районда 15 кьолайсыз юйюрю кьууандыргъандыла. Элбрус районда жети юйюрге да спонсорла табылгъандыла.

КьМР-ни Президентини бла Правительствоосуну пресс-службасы.

Чекистледен татлы саугъала

РФ-ни ФСБ-сыны КьМР-де Управлениясында ишленгенле Жангы жылны байрамыны аллында жандауурлук акция кьурагъандыла. Ала Кременчуг-Константиновское элде ёксюз эм кьарар адамлары болмагъан сабийле тургъан школ-интернатда кьонакда болгъандыла.

Чекистле бу учреждениены жашау-молюк болумун игилендиргирге хар заманда да аслам эс бурадыла. Бу жол ала интернатны ашханасына керекли затла келтиргенди. Техника аш хазырлаучуланы ишлерин женгиллетип, ала хазырлагъан ашарыкъланы татымлы этерге болушуркьуду. Сабийле Жангы жылны байрамына татлы саугъасыз да кьалмагъандыла.

РФ-ни ФСБ-сыны КьМР-де Управлениясыны пресс-службасы.

Жангоразланы Лиза.

Батчаланы Халимат.

Текуланы Нина.

чырмаусуз берилгенлей тургъандыла, дегенди. Кризисге кьажу мадарла этилгенлерини хайырындан ишчилени санын кёбейтмезге кьолдан келгениң,

кёчгенди. Ол кюн аны кьолундан 62 адам саугъа алгъанды. Аладан 24-сю республиканы баш саугъасына-Кьабарты-Малкьар Республиканы Сыйлы

каны сыйлы артистлери» деген атны иелери болгъандыла. Урван районда Гигиена эм эпидемиология араны баш врачы Анахаланы Азизага «Кьабар-

ЖЫЙЫЛЫУ

Жамауат палатаны председатели айырылганды

Къабарты-Малкъарны Жамауат палатасыны битеу къауумуну биринчи жыйылыу болганды. Аны ишине КъМР-ни Президенти Арсен Каноков, КъМР-ни Парламентини спикери Чеченланы Ануар, КъМР-ни Правительствосуну Председатели Александр Меркулов къахышхандыла.

Аланы атларындан селеше, Арсен Каноков Жамауат палатаны праволу къыралны, граждандан обществоу айнытыуда магъанасы уллу болганын чертгенди. Анга республиканы халкъыны битеу къауумларыны келечилери сайлангандыла, алай эсе уа, ол хар адамны да къаллай жарсыуу болганын билирге, аны сейрин

къорууларгъа себеплик этерикди, дегенди.

Президент Жамауат палатаны келечилерин властыны бла граждандан обществоу араларында байламлыкъланы кючлерге чакъырганды. Ол а коррупциягъа къажуу кюрешини тирилтирге, халкъ законлары, кеслерини праволу борчларын бла эркинликлерин билирге болушурукъду.

Арсен Каноков палата ишин тап къурап бардырырча битеу онглары болганын чертгенди. Аны жыйылыуларында власть органлагъа этиллик эсгертиллеге уа аслам эс бурулуп, ала толтурулмай къалмазлыкъларын чертип айтханды.

Сезюно ахырында ол Къабарты-Малкъарда проблемала

аз туююлдуле, алай аланы араларында ахырда тамамланмазлыкълала болмагъанларын белгилегенди. «Жаланда бир бирге тынгыларгъа, бир бирини ангыларгъа, селеширге керекди ансы», - дегенди.

Ызы бла къурауа впрошла сюзюлгендиле. Биринчиден, аны эсеплеу комиссиясы къураылганды. Анга жети адам сайлангандыла, председателине уа Къабарты-Малкъар къырал эл мулк академияны проректору Зумакуъланы Асхат айырылганды. Ызы бла палатаны ишини регламенти къабыл керюлгенди.

Жамауат палатаны старейшиналары аны председателине КъМР-ни Профсоюзларыны федерациясыны башчысы Пшикан Таовну кандидатура

сын керюзтендиле. Жыйылгъанла барысы да бирча къол кетюроп, аны тюзге санагъандыла.

Ызы бла комиссияланы атларын эмда санын белгилегендиле, палатаны советине ким кирлигин тохташдыргъандыла. Битеу да бирге комиссияла жетидиле. Ала законла чыгъаруу ишини игилендириу, жамауат къоркъуусузлукъну жалчытыу, бизнес бла предпринимательство, билим беруу, жаш тёлу политика, спорт, саулукъ сакълауу бла демография, культура, асламлы информация органлары ишлери, миллетле аралы байламлыкъланы къурауу, тэзюмлююкге юйретиу дегенча магъаналы впрошлагъа къараркъдыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Алгышшаула

ДОГУЧАЛАНЫ Аслан, РФ-ни Юстиция министрствосуну КъМР-де управлениясыны таматасыны болушлукъчусу:

- 2008-2009 жыллада РФ-ни Юстиция министрствосуну бизни республикада Управлениясы къуралып, ишин тынгылы бардыргъан органны юсюнден айтырча болгъанбыз. Россейни Президентини бизден излеген коррупциягъа къажуу кюрешини къаты бардырыргъа да, ол жумушу тамамлауу энци эс бургъанбыз.

Жангы жылда да, шибизни селейтмей, федеральний араны политикасын мында бардырыуду. Сора бизни Парламент чыгъаргъан законла федеральнийле бла келишгендерине бла къалгъанларына мындан ары да къараркъбыз. Ол зат бла кюрешген бизде сау бир бёлюм барды.

Жангы жылда мени ишчи нёгерлерими, миллетими, къыралда жашагъанлары барысыны да этген муратлары толсунла!

КУРДАНЛАНЫ Юзеир, Эбрус посёлканы администрациясыны башчысы:

- Жарыкъ байрам бла, бек биринчиден, эллилерими бла халкъымы алгышлайма. Жангы жыл битеу барыбызгъа да огурулукъ бла келсин. Хар адам да не фахмусу, не билими бар эсе да, аны жашауда бардырып быйыл башлагъан эдим да деп, къууанырча этсин.

Биз гитче халкъбыз дегенлигибизге, ол алай туююлду. Анга шагъатлыкъ этген кеп шартла бардыла. Бир 3 минг адамыбыз Къазахстанда, 2 мингибиз Къыргызда, дагыда кеп адамыбыз да башка къыраллада бла шахарлададыла. Барыбыз да биргипил, культурабызны кетюроп, айнытып, башха миллетледен артка къалмай, аланы ичлеринде тыоп болмагъанлай жашарча Аллах акъыл, кючкъарыу берсин бизге!

Къармашхан болушлукъсуз къалмаз

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Совет 2010 жылда ишини планына бир къауум тюрлениуле кийирип, къабыл кергенден сора Арсен Баширович РФ-ни Президенти кесини Посланиясында Шимал Кавказны республикаларын айнытыуу юсюнден айтханын эслерине салгъанды жыйылгъанлары. Ол регионнга инвестицияла келликлерини белгисиди. Аланы ёлчмелери тохташдырылыр энци программала да жарашдырылыр заманнга Къабарты-Малкъарны да толук экономика проектлери хазыр болургъа кереклерин чертгенди Каноков. Республиканы Экономиканы айнытыу эм сатыу-алуу министрствосундан, район администрацияланы башчыларындан ол ишини башларларын да излегенди.

Арсен Баширович, Мусукланы Алий республиканы шёндюго экономика системасын къурауу уллу къыйын салганын белгилей, анга «КъМР-ни сыйлы экономисти» деген ат берилгени бла алгышлагъанды.

ОСМАНЛАНЫ Айшат.

Жыйылыу баргъан кезиу.

ЫРАЗЫЛЫКЪ

Тынгылы журтлагъа кёчгендиле

Прохладнада жашагъан 34 жаш юйор 2009 жылда жашау юй сертификат алгъандыла. Аладан 27-си жангы фатарлагъа кёчгендиле. Ала кеслери къалай суюселе да алай ремонт этгендиле, къууанып жашадыла.

Сёз ючюн, Прималтинская станциядан Антон эм Наталья Колодко, Къарагъач элден Мурат бла Хайшат Гуговла бююлюкде, кёллери жарып, фатарларыны тизгинлерин жиядыла. Колодокланы юйор башчылары былай айтханды: «Жангы жашау журт алгъаныбыз бизни юйорге уллу къууанчды. Анга кредит ахчаны тёлерге туюшерик эсе да, биз насыплыбыз. Эндиге дери ата юйюмде жашагъанбыз. Энди уа юй бийчими, кесими да алапат фатарыбыз барды. Анда жашау этерге битеу онгла табыладыла...»

-Бизге быллай жараулу журт алыргъа къыралны жанындан иги болушлукъ болгъанды. Анга ахчаны бир кесегин атам-анам да бергендиле. Къалгъанын а кесими иш хакъымдан тёлерге тошгенди. Мен кесим да, юй бийчем да туугъан элибиз Къарагъачда юй алгъаныбызгъа бек къууанганбыз, - дегенди юч сабийни атасы Мурат Гугов.

Прохладна районну жер-жерли администрациясында жаш тёлюню эм спортну ишлери жаны бла бёлюмню таматасы Анатолий Куценко айтханга кёре, кёлле ал кезиуде быллай ишге ийнанмай эдиле. Бир-бирлеге кесибиз айттып программагъа алай къошханбыз. Жашау болумлары игилендирирге къыралны жанындан болушлукъну юсюбюздеги жылда 68 жаш юйор алгъанды.

РФ-ни Правительствосунда

Халкъны санын жазыу 2010 жылда башланырыкъды

Владимир Путин РФ-ни граждандарын Битеуроссей жазыуу юсюнден бегимге къол салганды. Ол иш 2010 жылда 14-ден 25-чи октябрьге дери кезиуде тамамланып бошаргъа белгиленгенди.

Аны бла байламлы къоранчлагъа бериллик ахча-17 миллиардха жууукъ сом-бюджетге салыннганды.

Правительство, бир урум бла адамланы санын тохташдыргъандан сора да, аланы жашау болумлары къаллай даражада болганын билирге мурат этеди. Къыралны хар гажданына бериллик бланклада миграция, иш излеу, жашау болумла, билим эм юйорде ненча сабий болгъаныны юслеринден соруула да бардыла.

Бегимде дагыда жер-жерли властылагъа предложениела да бардыла. Алагъа халкъны санын жазгъан кезиуде документле бла байламлы къатыш-къутушлукъ чыкмаз ючюн, 2010 жылда география объектлени атларын тюрлендирирге жарамагъаныны юсюнден да айтылганды.

ТАРИХЛЕ БЛА ШАРТЛА

Биз чыдагъанбыз, тохтамай алгъа барабыз

Бек башы - Къабарты-Малкъар барыбызга да тынч болмагъан 2009 жылда битеудуня финанс кризис келтирген къыйынлыкка чыдагъанды, аны къай, айныуун тохтатмагъанды. Алайды да, регион продуктну битеулю ёлчеми 60 миллиард сомгъа жетер деп сакъланды. Ол а бытырдан 2 процентте асламды. Промышленностьда 267 миллион сомгъа, эл мюлкде 204,2 миллион сомгъа, къурулушда 598,2 миллион сомгъа, сатыу-алыуда 2584,5 миллион сомгъа аслам товар чыгарылгъанды эмда жу-муш тамаланганды.

Дотация азаяды

Толу болмагъан тергеулеге кёре, 2009 жылда республиканы бюджетте 21,8 миллиард сом файдя тошерикди (2008 жылда 19 млрд.). Кризисге дери 2005 жылдан башлап ол жыл сайын 30 процентте ёсгенди. Къабарты-Малкъар бара-баргъан заманда кеси башын кеси кечиндириллик республикага айлангъа керекди. Аны себепли дотацияны азайтыу бюджет политиканы баш борчларындан бири болгъанлай къалыкъды.

Быйыл ол 55 процентте жетгенди (2005 жылда 70 процентден аслам эди). 2010 жылда уа аны 46 процентте дери тошюрюрге белгиленеди. Къабарты-Малкъар Россей Федерацияны бийик дотацияны субъектлерини санындан кетерилгенди.

Он производство бла тёрт минг ишчи жер

Быйыл 10 производстводан бир къауум ишлеп башлагъанды, башхалары уа ачылыргъа хазыр болуп турадыла. Бу жумушла федеральный, республикалы бюджетлени эмда энчи инвесторлары ахчаларына тамамлангандыла. Хазыр производстволаны санына бир сезоннга 15 минг тонна тахта кёгет ёсдюрген «Агро-Ком» теплица комплекс, бир жылгъа 1 миллион чындай кийимле чыгаргъан «Борен Текстиль» предприятие, Нальчикде дарманла чыгаруучу россей-иордания фирма,

бинаты да производстволарын жангырта барадыла.

Предпринимательге болушу

Быйылны ахырына КъМР-де гитче предприятиядан 699-су ишлерикдиле (2008 жылдан 2 процентте кёп). Энци предпринимательлени саны 25517-ге жетерикди (бытырдан 3 процентте кёп). Экономиканы бу бёлюмюн айнытугъа, анга себеплик этиуге 62 милли-

Бечелланы Илия Виктор Михайловха автомашинадан ачылыны берген кезиу.

он сом бёлюннгенди. 2009 жылда июльда бизнес-инкубаторда ЮФО-да биринчи производстволу инновация ара ачылгъанды. Анда жыл сайын 200-ге жуукъ адам техника усталыккагъа юйренирге болушкъдула. Кёп да бармай а Бахсанда бла Прохладныйде да бизнес-инкубаторла ачылыкъдыла.

Жаш тёлюно арасында бек иги бизнес башламчылык этгенни сайлар мурат бла бардырылгъан конкурса хорлагъан 21 бизнес проекте грантла халда 9630,7 минг сом берилгенди. Кёп болмай Предпринимательство жаны бла советде грант алыкъ проектлени бир къаууму туура этилгенди. Гитче предпринимательствогъа болушуу муниципальный фондлары 2009 жылда ёнжюк алыргъа сойген 450 адамгъа 50 миллион сомдан артыкъ бергендиле.

Бизнес-элита къуралады

Экономикага кадрла хазырлау жаны бла президент программаны чеклеринде жаш адамланы дуняны алчы бизнес школларында окутуу къуралгъанды. Республиканы вузларын бла сосуларын айырмалы бошагъанла, жаш специалистле кризисге къажу оноула этерге юйренедиле, предприниматель ишни шёндюго амалларына бла мурдорларына тошюнедиле. Кырыкъ жаш бла кызы Испаниягъа бла Англиягъа турист-рекреация ишни эбине тошюноюр ючюн жиберилгендиле.

Беш жылгъа жарашдырылгъан бу программаны жашауда бардырыугъа КъМР-ни бюджетинден бла Президентни фондундан жыл сайын 100 миллион сом бериледи. Алай бла Къабарты-Малкъарны алчы регионланы санына къошуу жаны бла уллу планланы толтурургъа къолундан келлик бизнес-элита къуралады.

Жангы жолла

Быйыл ишленген, жангырылгъан, тынгылы ремонт этилген жолланы битеу узунлугу 138,9 километрге жетеди. Ол а 2008 жылдан эсе 2,3 кереге асламды. Жолланы 25,3 километринде, жалгъан сооруже-нияланды да 102 метрине ремонт этилгенди. Муниципальный жолладан да 95 минг квадратный метри жангырылгъанды. Бу иште 41 миллион сом къоратылгъанды. КъМР-ни Президентини буйругу бла бир бири орамлагъа этилген ремонтта да 13,2 миллион сом бёлюннгенди. КъМР-ни федеральный регион эмда муниципальный жолларында битеу да 1 миллиард 806 миллион сом багъасы иш тамамланганды (2008 жылда уа 1742 миллион сом).

Автопаркга да транспортдан иги кесек къошулгъанды: республика 240 машина

алгъанды, ол санда 50 автобус, 5 троллейбус, коммунальный ишлеге жаруучу спецтехникадан 45-син, саулык сакълаугъа 110 МБД-гъа да 30 автомобиль. Автобуслардан экиси инвалидлени жюрютюрге жаруудула. Битеу алынган машинала республиканы районларына юлешингендиле. Алгъаракълада уа Нальчикге бюджет кредитте кёре «Богдан» маркалы гитче автобуслар алынган эдиле. Ала шахарны уллу орамларына чыкъгъандыла. Андан сора да, шахарны оючулары транспорт тыйгъычсыз жюрюрге схеманы къурашдыра турадыла. Дагъыда транспортта къаллай бир адам жюрюгенин санагъан, водителле жолда жюрюноню жоруларынын къалай сакълагъанларына контроль этген Бир диспетчер служба къуаргъа белгиленеди.

Сабийлеге - шолла эм стадионла

Къабарты-Малкъарда 34 къурулуш объект хайырланлыргъа берилгенди. Апрельде Элбрус таугъа бир сагъатха 1200 адамны элтген гондол канат жолну 2-чи кесеги ишлеп башлагъанды. Ючюнчюсюню къурулушу да барады. Жангы мекамланы араларында уа билим беруино юч учрежденисны бардыла: Нальчикде бюджетден тышында ахчагъа ишленген башланган класслары окуучуларына 100 жери бла «Успех» деген билим беруу учреждение, Экинчи Чегемде 254 окуучугъа шол эмда Бахсанёнокда 660 окуучугъа эмда 80 сабийге жери болгъан комплекс билим беруу учреждение.

Урван районда кир-кичик жарашдырыучу завод ишленип бошала турады. Аны къурулуш-монтаж ишлери тамам этилгендиле, Германиядан бла Испаниядан келтирилген технология оборудовани салыннганды. Тёбен Черек ГЭС-ни каскадыны 2-чи кесегини къурулушу да андан ары бардырылады.

Бахсан шахарда кёп да бармай сабий поликлинника ачылыкъкъды. Зарагиде орта школ жангыртылады. Энци анда сабий сад да болушкъду.

Жаш юйюрге - жашу журтла

Къабарты-Малкъарда адамлагъа къыралны жанындан 30 торлю социальный болушлукъ этиледди. 2009 жылда бу жумушлагъа 1 миллиард 366 миллион сом къоратылгъанды.

Сёз ючюн, КъМР-ни Президентни Арсен Каноконву буйругу бла 36 тиширйу «Ана махтаулукъну» майдалы бла саугъалангандыла. Аладан он эм андан да кёп сабий ёсдюрген анагъа «Газель» машина берилликти. Быллай майдаллагъа юй бийчелери ёлген эки ата да тийишли болгъандыла. Ала беш эм андан да кёп сабийни кеслери ёсдюргендиле. Битеу ата-аналагъа къырал саугъа бла бирге сабийлерини хар бири ючюн онушар минг сом эмда льготала берилгендиле.

Уллу Ата журт урушну 23 ветераны жашу болумларын игилендирирге сертификатла къоллу болгъандыла, аладан бирлери фатарла сатып алындыла. Хорламны 65-жыллыгына ветеранлагъа бакъгъан «Герантология реабилитация ара» къырал учреждениегъа ремонт этилгенди, 14 миллион сом багъасы медицина оборудовани алыннганды.

Республикада къыралны башха субъектлеринде болмаган бир программа да жарашдырылгъанды. Аны чеклеринде 5-чи неда андан кёп сабий тугъан жаш юйюрге жашу болумун игилендирирге 250 минг сом (регионда аналык капитал) бёлюнеди. Бююнолюкте быллай болушлукъну сегиз юйюрге этерге белгиленеди.

«Жашу-журт» федеральный программа эмда «Элени 2012 жылгъа дери айны-

тыу» эм «Жаш юйюрге - жашу журтла» деген подпрограммала жашауда бардырылган эки жылны ичинде 521 жаш юйюрге бла эплде жашагъан 227 жаш специалист жашу болумларын игилендирирге сертификатла алгъандыла.

Айлыкъ хакъны фонду кёбейгенди

2009 жылда айлыкъ хакъны фонду, республикада битеу предприятиеланы бла учреждениеланы бирге алып тергегенди, 19,3 миллиард сомдан аслам болгъанды. Ол а бытырдан 21,5 процентте кёпди. Орта эсеп бла, айлыкъ хакъ 10 минг 946 сомгъа жетгенди. Аны бла бирге, багъаланы эсге алып тергегенди уа, быйыл иш хакъ 8-9 процентте кёбейгенди.

Болум бир халда сакъланнганды

Быйыл уруну рынокда болум бир халда сакъланнганды. Жылны ичинде халкыны иш бла жалчытыу аралада эсепде 25,1 минг адам бар эди, ол а бытырдан 15,2 процентте азды.

Халкыны иш бла жалчытыр мурат бла жарашдырылган программаланы болушлукълары бла кризисни хатасын азайтыргъа онг чыкъгъанды. Болжаллы халда отпускагъа чыгаргъа тошген ишчилерине предприятияла жамауат ишчи жерле къурагъандыла.

2 минг ишсиз а предпринимательге болгъандыла. Ала бизнес-планла къурагъандыла, аланы жашауда бардырырга уа, жылны ичинде бериллик пособие жыйылып, бир кере тёлленгенди. Бу программаны келир жылда да бардырырга белгиленеди.

Къырал власть органла сакъатланы иш бла жалчытыугъа аслам эс бурдыла. Быйыл 90 адам иште тохташханды, келир жыл

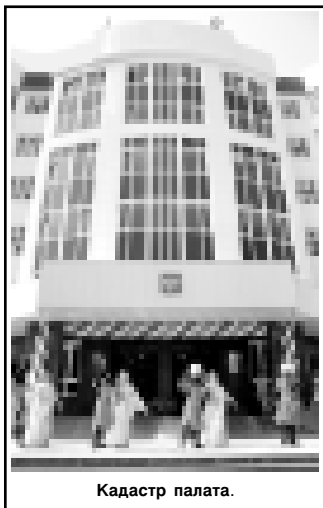
Тери завод.

аланы 100-ге жетдирге белгиленеди. Къабарты-Малкъарда сакъатла техника керекле бла 93 процентте жалчытылыныпдыла. Бу кёрюмдю битеу Юг федеральный округда игиледен бириди.

Келир жыл Нальчикде санаторийледен бирин арбачыкълада жюрюген сакъатла мекамны ичинде тыйгъычсыз жюрюрге этерге белгиленеди. Республикада болган 29 минг сакъатла льготалы дарманла берилгендиле, 158 минг сом багъасы медицина болушлукъ этилгенди.

Къулакълары иги эшитмеген 11 сабийге, операция этилип, кохлеарный имплантла салыннгандыла. Бу жумушлагъа РФ-ни Социальный страхование фонду 13,5 миллион сом бөлгенди. Дагъыда сакъат сабийле ююндоз тууруча Нальчик шахарны медицина учреждениеларындан биринде стационар ачылыкъкъды.

КъМР-ни Президентини бла Правительствосуну пресс-службасы.

Кадастр палата.

Чегем районда тери эмда мяля заводла киредиле.

Жуукъ заманлада Бахсанда жылгъа 648 миллион сомгъа офис мебель чыгарыкъ «Джеха» деген россей-торк предприятие, жоллагъа салынган плитка чыгарыкъ завод ачаргъа белгиленеди. «Базис» ООО бахачылыкка бла жоюзюмчюлюкде керекли бетон чыпынланы чыгарып башларгъа хазыры. «Бахсанский бройлер», «Телемеханика», «Зикомбо», «Велес» биригиуле, Нальчикни сют ком-

КЪУРУЛУШЧУЛА

Тамата гитчеге билеклик эте

Бошала турган жылга белгиленген борчланы жетишимли толтурган коллективлени санында Нальчикни «Дубки» микрорайонунда онкология диспансерни къурулушун бардыргъанла да бардыла. Ол комплексде тамамланырыкъ жумушлага 60 миллион сом бөлюнген эди да, чекленген жууаплылыгы болган «Юг строй» обществену бригадалары аллай бир иш тындыргъандыла. Таулу жашладан къуралган коллектив ол жетишимни болдурулуруна, жыл узуну къаты кюрөшип, уллу юлюш къошкандыла.

Солдан онгга: Габоланы Таубий бла Локияланы Мухтар.

Аланы юслеринден уллу ыразылыкъ бла билдреге, къурулушну таматасы Аппайланы Шамил бек алгъа Локияланы Мухтарны юлгюге келтиргенди. «Ол кеп жылланы тюрлю-тюрлю уллу къурулушлада ишленгенди, къайда да намысы-сыйы жюригенди, уруну жигерлиги ючюн бир ненча кере саугъаланганды», - дегенди ушакъ нёгерибиз.

Локия ул сварщик болуп ишлейди, жаш тёлону юйретюге да кеп къыйын салады. Аны нёгерлери- сварщикле Чеккеланы Ахмат, Шауаланы Магомет, Аликберланы Хасан не

къыйын жумушну да тынгылы эталган устала болган эселе, ол чекге Мухтарны болушлугу бла жеталгандыла.

Къурулушну таматасы андан арысында билдиргенине кере, жаш адамладан а Габоланы Таубийни энчи белгилерчады. Тирлиги, ариу къылыгы бла айырмалы болгандан сора да, ол кеп билдирге итинген, къолдан уста, кимге да болушурга хазыр жашды. Шёндю къурулуш-монтаж ишлени бардыргъ-

ан къауумда урунады. Бир тюрлю чырмау чыгып, крановщик келалмай къалса, аллай усталыгы да барды да, аны орунуна ишлеп, бригадала тохтап турмазларын жалчытады. Мухтарны, Таубийни, ишчи нёгерлерин да Жангы жыл бла алгышлайбыз, саулу кълу, насыплы болуларын сюебиз.

ТАТЛЫХАНЛАНЫ Борис.
Суратны **ХОЛАЛАНЫ Марзият** алганды.

Къайда да ишлерин айыпсыз тамамлайдыла

«Элбрус» чекленген жууаплылыгы болган обществену таматасы Айшаланы Илияска жангы жылны аллында тюбеп, ол башчылыкъ этен къурулушчула не иш бла кюрешгенлерин соргъанда, ол былай дегенди:

-Тендерледе хорлап, он объект алган эдик. Беш школга ремонт этгенбиз. Лескен районда больницада, школда, сабий садда да жылытычу системаланы алышындыргъанбыз. Алагъа Италияда чыгарылган котёлла салганбыз.

Ызы бла Вольный Ауулда беш къатлы эки юйге жангы котельный орнатханбыз. Алада жашагъанла къышда къыйналмай турура болгандыла. Зольск районда Белокаменка элдеги школну тыш къабыргаларына ремонт этгенбиз, жылытыш системасын да жангырханбыз. Анда бир миллион 600 минг сом багъасы иш этилгенди.

Адиох посёлкада общежит барды, аны ичинде жылы тылпыу барган быргылыаны, радиаторланы алышындырып бошап, шёндю электрорудованияны жангырта турабыз, жангы счётикле да салабыз. Бу жумушну къашатачу жашла Османланы Муслим, Чочуланы Альберт, Чеченланы Тохтар тынгылы этедиле. Ала ишлерин уста билген специалистледиле.

Османланы Аслан бла мастер Айшаланы Алим жылытычу система къалай ишленгенине къарайдыла.

Налог инспекцияны мекемыны тышы сюртолгенден сора.

Нальчик шахарда экинчи номерли налог инспекцияны мекемыны ремонтун бизни къурулушчула бардырадыла. Аны ичинде жылыу системаны толусунлай алышындыргъанбыз. Ол эки миллион сом багъасы иш эди. Тыш къабыргаларын сюртюп тебирегенбиз. Жангы жылдан Москвада эки уллу объектни алып, ара шахарда да къурулуш ишлени бардырып муратлыбыз.

Энди жангы жылдан «Элбрусча» фирмаланы бирге къошуп, корпорация къуаргъа дейдиле. Быллай организацияга Ростовда, Москвада да ишлерге онг барды. Алай Илияс кеси республикабызда ишлерге сюеди. Бусагъатда уставларын, башха документлерин да алышдыра турган кезиулериди.

МАМАЙЛАНЫ Алий.
Суратланы автор алганды.

Бригадада плитка салыу жаны бла Арсен Машуковха бла Барисби Шаковха (солдан онгга) жетген жокъду.

Соруу

Тамблагъа кюннге ийнана

Озган жыл сизни эсигизде не бла къалганды эм Жангы жыл бла къаллой муратларыгъызы байлайсыз? Ол сорууну биз бир къауум адамга бергенбиз.

ГЕГРАЛАНЫ Лилия, республикалы клиника больницаны реанимация эм терапия бёлюмюню башчысы:

- Кетип барган жылда кеси жашауумда эсимде къалырча затла болмагъандыла. Ол тёрели ишчи халда ётгенди.

Жангы жылда муратларым да ишим бла байламлыдыла. Республиканы башчылары, саулу къ сакълауға энчи эс буруп, бизни бёлюмню, башха больницаланы да жангы медицина оборудованила бла жалчытырла, алай бла саусузланы багъыуну качествосу да игиленир деп бек ышанама. Аны бла бирге врачланы бла медсестраланы иш хакъларын да тийишлисича этерле деген умутла бла тюбейбиз 2010 жылгъа.

ХАСАЙТЛАНЫ Руслан, жырчы:

- Бу жыл манга чыгармачылыкъ жаны бла бек магъаналы болганды - биринчи энчи концертим ётгенди. Ол эрттеги муратым эди да, толгъанды. Кесими, жырларымы да унутмагъанла, ары келип, мени кётюргендиле да, алагъа сизни юсюнгоз бла сау болугъуз дегре сюеме.

Келе турган жылны юсюнден айтханда уа, муратларым кепдюле. Бек игиси уа - аланы болганларыды. Адамга жашаргъа кюч берген аны умутларыдыла. Жангы жылда жангы жырла да жаздырыкъма эм уллу шоу хазырларга сюеме. Аны уа, Аллах айтса, Нальчикде эм Москвада кёргозторге таукелме.

Василий ПОЛОВНИКОВ, ауур атлетикадан Россейни чемпиону:

- Озган жыл тюрлю-тюрлю ахшы ишле бла бай эди. Алай барысында да бек эсде къалырча уа Россейни чемпионатында хорламым бла жангы рекорд тохташдыргъаным болгандыла. Ол эришюге бек кючлю перлуанла къатышхан эдиле, аны себепли хорлам ючюн кюреш да къаты барганды. Россейни чемпионаты аллай бийик даражада эрттен бери да ётмеген эди.

Аны бла бирге 2009 жыл, ол эришюден сора, мен кесим жаратхан къыз бла танышханым бла да белгиледи. Юйдегили болур умутуму Жангы жылда толтурурга да болукъма. Спортну юсюнден айтханда уа, Россейни, Европаны, дуняны чемпионатларына, бир къауум турнирлеге, ол санда Малкъар халкыны къыраллыгы къайтарылган кюннге жораланып бардырылган тёрели эришюге да къатышырга муратлыма.

АБШАЛАНЫ Марина, КъМКъУ-ну юристле хазырлаган факультетни биринчи курсуу магистраты:

- Быйыл мен бакалавриатны къызыл дипломга бошап, магистратурага киргенме. Ол бек магъаналы ишледен бириди манга 2009 жылда. Андан сора апрель айда ючюнчо кере КъМР-ни Президентини стипендиясын алганма. Дагъыда быйыл бир къауум халкъла аралы эм битеуроссей конференциялага къатышханма.

Жангы 2010 жыл бла байламлы муратларым да кепдюле: жамауат жашауға тири къатышырга, илмуда кесими атымы айтдырырга кюрешириме.

ТЁПЕЛАНЫ Магомет, «Кабардино-Балкария» телеканалны оператору:

- Озуп барган жыл манга не бла айырмалыды десегиз, бек биринчиден, юйдегили болгъаным бла. Ол, къалай эсе да, мени жашауға кез къарамымы да тюрлендиргенди.

Тамата къарындашым Москвага кетген эди да, ол артка къайтханы да мени бек къууандыргъанды. Ара шахарны мен кесим да артыкъ сюйейме, ол ары итиннгенин, анда насып излегенин да ангыламай эдим. Туугъан эгечимча кёрген экиге айланган эгешчим да эрге барганды, анга да къууанганма. Ма аллай жарыкъ ишле бла байламлыды кетип барган жыл мени жашауумда.

Келир жылда уа къарындашымы, эгечими, сизни Аллах сыйласын, кесими юйюрум да, бирер сабийчик къошулуп, насыпдан бютюн бек толурла деп сакълайма. Аны бла бирге ишлеген жеримде да ахшы жанына тюрлениуле болурла деп ышанама. Техника жаны бла жалчытыру игиленир, республиканы башчылары да бизге башха кезден къарарла деп мурат этеме. Къысхасын айтханда, жылдан-жылгъа жашау иги бола барлыгына толу ийнама.

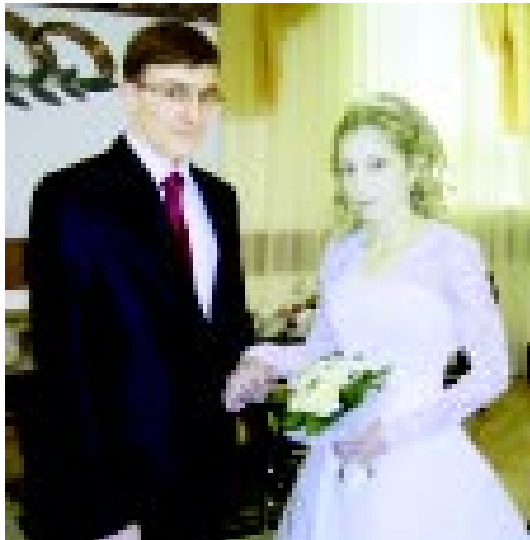
Басмагъа **ОСМАНЛАНЫ Айшат** бла **ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат** хазырлагъандыла.

Жангы юйюр

Сюймеклиг а сормай келир...

Аккылары Мухтар бла Жаппулары Халимат бу кюнде бир юйюр кырагандыла. Жаш «Черек-1» чекленген жуаппылыгы болган обществода экономист-бухгалтерди, Бабугент элли жер-жерли самоуправлениасыны Советини депутатыды, аны бла бирге КъМР-ни Парламентинде жаш тёлю регион жыйылыну советини келечисиди. Къыз а КъМКъУ-ну медицина факультетини алтынчы курсуну студенткасыды.

Мухтар кесине ариу кылыклары, намыслы, сабийлени сюйген къызын излегенди. Бир жыл мындан алгъа Халимат бла шагырей болганымды, битеу ол ышанланы бириктиргенден сора да, жангы танышы ариулугу бла да башхаладан айырмалы да керюнгенди. Бир ауук замандан а жашауыа къарамлары да келишгенлерине тюшонгенди ол.

Халимат жашауун Мухтар бла байларга, аны бла эки ай тюбешгенден сора, акъыл этгенди. Жашны тюз ниетлигимди, халап жореклигимди, жуаппылыгын бек жаратханды. Шёндюгю къызланы асламы кеп эгечлери болган (Мухтарда уа ала төртдюле) элли жашха барырга сюймейдиле, бютюнда къайышла бла жашарга керек болса.

Мен ол затланы юсеринден ахыры да сагыш этмегенме. Эгечлерин сюйген, алага хурмет эте билген адам, юй бийчесине да аман боллук туюлюдю. Энде жашаганы да не хатасы барды? Жаланда окууга жюрюрге узагыракды, барма деселе, аны да къоярма да олтурурма. Къайышладан да нек чачарга керюгди а ангыламайма, - дейди жангы келин.

Мухтарны оюмуна кере, тиширю, бек биринчиден, от жагыа

ны суутмай тутарга керекди. Алай аны ишперге онгу, итинулюгю да болсала, ол юйюр жашауна чырмаулук этерик туююл эсе, ишлесе да аман болмаз. Экономикада, политикада, педагогикада неда медицинада урунгананы уа башхалыгы жокду.

Бир бирни ангылау, тёзюмлюк, сюймеклик – насыплы эм юлголю юйюрню баш белгилеридиле. Жаш болганлыкыга, аны Мухтар бла Халимат уста ангылайдыла. Алай не юйюр да сабийсиз толу болмайды. «Аллах ненчасын беририн бирибиз да билмейбиз, алай мен а бек аздан төртюсюн сюеме. Нек дегенде мен кесим уллу юйюрге ёсенме. Атам бла амам да алай юйюрледен чыкыгандыла», - дейди Аккы улу.

Бурунгу заманда жаш бла къыз бир бирлерин тойгъа дери керген да этмегендиле, аны жуууклары сёз тохташырып болгандыла. Шёндю ол адет тамыры бла тюрленгенди, алай ата-ананы ыразылыклары уа болурга керекди. Бу жуууклыкыга Аккылары, Жаппулары да ыразыдыла. Мухтар бла Халимат сюймекликлерини юсюнден ачык айтырга уялган этгенликте, сёзсюз, ансыз болмаганды бу иш. Ол сормай келеди хар адамга да...

Келини баш ауун алгыра уа, адамланы алларына шёндюгю керюге ачык жыйрык бла угъай, бурун замандача, ариу миллет кийимле бла чыгаргандыла. Аны башындан чачан конфетлени алыкыа эрге бармаган къызла сабийледен арта къалмай жия эдиле. Абаданла айтханга кере, аллай конфетни ашап, бирин а жастыгыны тюбюне салып жукъласанг, къдарынг ким бла боллгун тюшонгдере кере...

Тепсеусюз той болмаз. Мында да жаш адамла, кёзде тау къушлала, къонарыклары келмей, уача эдиле миллет тойда.

ОСМАНЛАНЫ АЙШАТ.
Суратны автор алганды.

КЪОШУЛУУ

Ахшылага тенг болсун!

Жангы жылны аллында кюнде, бир заманда да болмаганча, дунягъа кеп сабий къошулганды. Алары араларында жашчыкъла асламыракдыла.

Бюгюн а сабийле табычу шахар больницадан Чочайланы Русланы жашы Мухарбек да чыгады. Ол Русланы бла Фатиматны юйюрлеринде эрттеден бери кюселип турган биринчи сабийди. Къагыанакъ саулукулуду, аны ауурлугу юч килограмм бла жарымды.

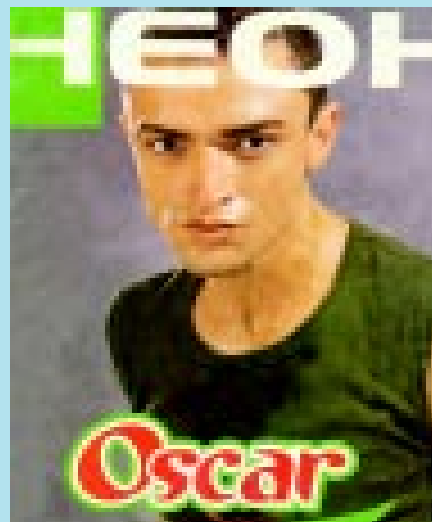
Бу юйюрге кеп сабийле туусунла. Ала насыплы, узакъ ёмюрлю болсунла!

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

КУЛЬТУРА

Шамил Голливудда жырлайды

Малкъондуланы Владимирни жашы Шамил - кесини атын Россейде Оскар деген псевдоними бла айтдырган жырчы жашларыбыздан бири - бюгюндюде Америкада жашайды. Нальчикде 2-чи номерли лицейни, ызы бла университетни юристле хазыраган факультетин тауусханды. Алай жыр бла кюрешиуюн а бир заманда да кюймаганды.

Этчеланы Музафарны башчылыгы бла къуралган «Салам алейкум» фестивалда аз жырламаганды Шамил, аны сыйлы дипломына тийишли болуп. Энци музыка билими болмаганлыкыга, кесин къолгъа жия биледи, хар нени да этерге итинеди.

- Музыканы бек сюйген, бек фахмулу эм иш кёллю жашчыкъ эди Шамил. Хар айтханыгы ангыларга эм этерге къолундан келген, - дейди Музафар аны кюсюден. - Кесини уа аллай пластикасы барды, ким да сукъланырча. Ол Америкада жетишимли ишлегенине бек къууанам. Манга андан дайым селешелеше туруучуду, анга игилик этгенлени, ариу сёз айтханы окъуна унутмаган адамды.

Къараучуну эсинде къалыр ючюн, артист не тюрлю амалланы да хайырланады – жырыны мағанасына кере кийинеди, аны сыфаты толу болур ючюн, анга кере жюрютеди кесин.

Бюгюн Шамил сахнада бир тюрлюдю, тамбла уа – башады. Сейирлиди, хунерлиди, таукелди, насыплыды. Ол кесини айырмалы сахна сыфатын къураылганы нени багъасы барды! Ол а алай тынч иш туюлюдю. Уллу Россейде, Англияда угъай, Америкада да белгилейдиле Малкъондуланы Шамилни фахмусун. «Оскар»-Шамилге бизде, тыш къыраллада да топпа-топу саглар тюрлюдеген къарсла бла тюбейдиле. Бек жашлай ол рос-

сейли эстрадасына ма алай чыкыганды.

Шамил, Россейден Англиягъа кетип, Лондонда эки жыл тургандан сора Америкагъа алай кечгенди. Ол музыка жашаууну толкъунуна кирирге сюе эди. Шёндю ол Нью-Йоркда эки отулу фатарда жашайды. АБШ-да 5 жыл жашагынчы (андан бир жары чыкмай), грин-картаны бермейдиле (вид на жительство). Алай Америкагъа бир хайыр келтирликди деген бек фахмулуга уа аллай документни болжасыз береди. Алай бла сегиз айдан сора Шамил ол эркинликни алганды.

Таулу жаш Лондонда (Англияда), Майямиде эм Американы башха жерлеринде да концертле бергенди. Жангы жырларын жыйышыдырып, альбом жаздырганды. Быйыл а Шамилни концертлери Владивостокда, Хабаровскде эм Приморский крайны башха шахарларында да топпа-толу болган уллу заллада бек жетишимли ётгендиле.

Насыпха, Малкъондуланы Шамилни фахмусун Америкада да эслегендиле, жаратхандыла. Быйыл ол Голливудда да жырлаганды. Аны сахнасына уа бек сайлама жырчыла чыгылгандылар белгиледи. Таулу жашны ол жетишими бизни барыбызны да къуандырганды. Америкалы продюсерле уа Малкъонду улу бла энтта да уллу концерт программаны хазырлайдыла.

Жангы жылгъа уа Малкъондуланы Шамил Москвада тюберикди – мында жашайды аны атасы бла анасы эм эгешчиги. Аллах насып берип, малкъарлы жашны аты саулай дунягъа айтылырча болсун. Аны фахмусу уа бизни ол алгышыбызны толтуруна ийнандырады, келлендиреди. Жолунг кенг, саулулгунг бек болсун, Шамил!

БИТТИРЛАНЫ Аминат.

2010

ЯНВАРЬ

ПН	4	11	1	25	
ВТ	5	12	19	26	
СР	6	13	20	27	
ЧТ	7	14	21	28	
ПТ	1	8	15	22	29
СБ	2	9	16	23	30
ВС	3	10	17	2	31

ФЕВРАЛЬ

ПН	1	8	15	22
ВТ	2	9	16	23
СР	3	10	17	24
ЧТ	4	11	18	25
ПТ	5	12	19	26
СБ	6	13	20	27
ВС	7	14	21	28

МАРТ

ПН	1	8	15	22	29
ВТ	2	9	16	24	30
СР	3	10	17	24	31
ЧТ	4	11	18	25	
ПТ	5	12	19	26	
СБ	6	13	20	37	
ВС	7	14	21	28	

АПРЕЛЬ

ПН	5	12	19	26	
ВТ	6	13	20	27	
СР	7	14	21	28	
ЧТ	1	8	15	22	29
ПТ	2	9	16	23	30
СБ	3	10	17	24	
ВС	4	11	18	25	

ИЮЛЬ

ПН	5	12	19	26	
ВТ	6	13	20	27	
СР	7	14	21	28	
ЧТ	1	8	15	22	29
ПТ	2	9	16	23	30
СБ	3	10	17	24	31
ВС	4	11	18	25	

АВГУСТ

ПН	2	9	16	23	30
ВТ	3	10	17	24	31
СР	4	11	18	25	
ЧТ	5	12	19	26	
ПТ	6	13	20	27	
СБ	7	14	21	28	
ВС	1	8	15	22	29

МАЙ

ПН	3	10	17	24	31
ВТ	4	11	18	25	
СР	5	12	19	26	
ЧТ	6	13	20	27	
ПТ	7	14	21	28	
СБ	1	8	15	22	29
ВС	2	9	16	23	30

СЕНТЯБРЬ

ПН	6	13	20	27	
ВТ	7	14	21	28	
СР	1	8	15	22	29
ЧТ	2	9	16	23	30
ПТ	3	10	17	24	
СБ	4	11	18	25	
ВС	5	12	19	26	

ОКТАБРЬ

ПН	4	11	1	25	
ВТ	5	12	19	26	
СР	6	13	20	27	
ЧТ	7	14	21	28	
ПТ	1	8	15	22	29
СБ	2	9	16	23	30
ВС	3	10	17	2	31

ИЮНЬ

ПН	7	14	21	28	
ВТ	1	8	15	22	29
СР	2	9	16	23	30
ЧТ	3	10	17	24	
ПТ	4	11	18	25	
СБ	5	12	19	26	
ВС	6	13	20	27	

НОЯБРЬ

ПН	1	8	15	22	29
ВТ	2	9	16	23	30
СР	3	10	17	24	
ЧТ	4	11	18	25	
ПТ	5	12	19	26	
СБ	6	13	20	27	
ВС	7	14	21	28	

ДЕКАБРЬ

ПН	6	13	20	27	
ВТ	7	14	21	28	
СР	1	8	15	22	29
ЧТ	2	9	16	23	30
ПТ	3	10	17	24	31
СБ	4	11	18	25	
ВС	5	12	19	26	

Бизни интервьюбуз

Апполаны Лейля – Азаматланы Мухарбекни кызы алыкча жаш адамды. Юч сабийни анасыды. Педагог стажы онжети жылды. История илмуланы кандидаттыды.

Лейля бла сёлешкен, шагъйрей болган аз заманны ичинде окууна аны бетинден, ксалай эсе да, кюн таякларыча, нюр жайылганын сезесе. Акъылы, билими, адеплилиги, ариу ауазы бла да, алагы тизгинлигин да кшошайык, бирсиледен башха керюнеди. Ол, сен андан не излегенини, не айтдырырга сойгенини, ичинге кирип чыкыганча, ангылап кюйганын ушайды.

Кертиси да алай эди. Жангы жылны аллында аны бла ушакъ этерге тюшгенди.

Хар зат да юйюрден башланады

- Лейля, сени атанг Азаматланы Азаматны жашы Мухарбекни республикада кепле тандыла. Ол Къабарты-Малкъарда эл мюлкю айныгыуга уллу кыйын салганландан бириди. Хар зат да юйюрден башланады дейдиле. Юйюрюгюзню юсюнден айтсанг эди.

- Атам - эл мюлк илмуланы кандидаттыды. «Акъ-Суу» совхозга жыйырма беш жылны башчылык этгенди. Анабыз Зухураны да бийик билими бар эди. Агрометеорит институту агрономия факультетин бошагандан сора Терк районда эл мюлк сынау станцияда жыйырма жылны лабораторияда ишлегенди. Атам анда директорну заместили эди.

Анамы атасы Энейланы Магоммет бир талай жылны ичинде «Жангы Малкъар» колхозну председатели болуп турганды. Мындан сегиз жыл алгга ауушхан кыйынлы анам Энейланы кызылары болганына бек этемленуочу эди. Атасында да Магоммет деп экиге айланган тукум кыарындашы, айтхылык революционер, Ростовда, Грозыйнде да уллу партия кюлуклада ишлеп турган, кеси тилибизде биринчи харфлыкны жарашдырган, малкъар халкыны билимли уланы Энейланы Алийни жашы Магомметни атын атагандыла. Анабыз андан да бек аны жашы, аты битеу дунягыга белгиле академик Энейланы Тимур бла этемленуочу эди.

Мени гитчем Рашиданы эки бийик билими барды. Бизни университетни экономика факультетин, андан сора уа Москвада приватизацияны бийик шолун бошаганды. Бусагытта ара шахарда граждан самолётланы «Сухой» холдингини план-финанс департаментини начальниги. Бек гитчез Къайсын да, университетни бошاپ, социальный ишчини дипломун алганды. Москвада шүёллары бла бирге кеслери кыраган фирмада ишлейди.

- Кесинги ишинги юсюнден айтсанг эди.

- Университетни история факультетин бошагандан сора Хасанийн орта шолунда ол предметтен тамата классланы жети жыл окутханма. 1999 жылда Нальчикде подколледже келгенме. Арт сегиз жылда уа университетни орта профессионал билим бериуно битеулю билим берген хазырау бёлюмюнде (ООПСПО КБГУ – отделение общеобразовательной подготовки среднего

профессионального обучения) ишлейме.

- Бу бёлюмню юсюнден кепле билмейдиле, ол кимлени хазырайды, неге юйретеди?

- Мындан он жыл алгга КъМКЪУ-ну мурдорунда интегрированяны программасы жарашдырылган эди. Анга кере университет билим берген битеу окуу юйлени – педколледжи, медицина, политехника, коммунальный кырулуш, дизайн эм информация технологияла колледжлени, кесине кшошуп, бирикдирген эди. Бу система юзмей, тохтаусуз окутууга бурулган кеп басхычы билим бериуду.

Аны биринчи басхычы – бошаламаган битеулю орта билими, башхача айтханда, тогузунчу классны мурдорунда орта эм профессионал билим алыуду. Бу басхычы жетишилме бошагандан сора студентле билим алыуно кеслерини колледжлеринде андан ары бардырадыла. Бизде уа бир жыл окуйдула. Бу торлю система специалистлени бийик даражада хазырауно белгилейди. Окуууга алыуно юсюнден айтханда уа, ала бизни бёлюмге университетни кесинде битеулю болумга кере экзаменле берип, алай киредиле.

- Сизде окугъанла уа кепмюдлю?

- Тогуз жюзге жууук боладыла. Ала артда педагогла, медицина ишчиле, кырулушчула, дизайнерле боллукъ студентледиле. Дагыда бир айта кентер зат: ала да, бирси студентле, бизде окугъан кезуно ичинде стипендия аладыла.

Мен а, школдача, Россейни историясында окутама, педагогика эм медицина колледжи кызуумлары бла ишлейме. Предмет-цикл комиссияны председателиме. Бёлюмге уллу иш сынау болган тауушлык педагог Байдаланы Саккинат Муссаевна башчылык этеди.

- Лейля, бу оза турган жылыбызда белгиле айтырча не иги затынг болганды?

- 2008 жылны ахырында «Терк областада тишируланы билим алыуларыны кыруалуу эмда айныу» деген темага (19-чу ёмюрню экинчи жарымы – 20-чы ёмюрню башы) кеп жылланы уллу кыйын салып хазыраган кандидат диссертацияны Владикавказда К.Л. Хетагуров атлы Север-Осетия университетде жетишилме

кыруулаган эдим. Быйыл а кеп болмай, октябрь айны ахырында, Бийик аттестация комиссиядан история илмуланы кандидатты болганыма диплом келгенди.

Нени юсюнден эди диссертация? Кыска, бир-эки сёз бла айтханда, аны магъанасы неда мен кесими аллыма салган мурат гендерный стереотиплени торлениулерине россейли модернизация процеслени себеплик этиулерин ачыкылау эди. Мен кесими ишимде обществада тиширууно кыйматын, аны статусу эмда эркинликлери жаны бла болумун, Терк областада тишируланы капиталист халгга кыатышдырууно процессин, модернизацияны кезунонде тишируулары иш бла жалчытылынууларыны проблемасын тингенме, юйюр-неках халлыны динамикасын кёргозгенме.

Тынч туюл эди бу темага кере ишлеген. Бир ненча жылны ичинде уаакъты, уллуду деп кыарамай, материал жыйышдырганам. Илму башчы история илмуланы доктору, профессор, Север-Осетия кырал университетни Россейни жангы историсыны бла политикасыны кафедрасыны таматасы Нох Дагкяевич Малиев мени бу ишимде уллу болушлук этгенди.

Быйыл он университетни историклери «Север Кавказда коллективизацияны историсы» деген илму жыйымдыкыны хазыраууга кыатыштыргъа чакыргандыла. Аны хазаргъа Ингушетияны, Чеченни, Север Осетия-Алания Республиканы, Къабарты-Малкъарны историклери кыатышырыкдыла.

- Эки жашынг бла бир кызынг бардыла сени. Кесинг да ише Хасаниядан жюрюйсе. Ксалай жетишаласа?

- Экиси да абадан болгандыла. Алим онунчу классха, Омар - тогузунчуга, Назияла уа экинчиге жюрюйдиле. Кеслери кеслерине кыараргъа юйренгендиле, аталары Аслан да болушады. Бу жаны бла уллу кыйынлык жокъду.

- Жангы жылда не айтыргъа сюесе?

- Халкыбызга тынчылык, адамларыбызга саулык тилейме.

- Сау бол, Лейля, ишинген кыуан.

Ушакъны АЛИКАЛАНЫ Владимир бардырганды.

САХНА

Къараучуну кыуандырыргъа итинебиз

Мен закый Къайсынны атын жюрютген малкъар кырал драма театрда ишлегенли эки жыл болады. Сёзсюз, быллай фахмулу, уллу творчестволу коллективге келлигим билгенде, бир кесек абызыраган эдим. Бек биринчи болуп манга Бапыналаны Зариф тубейди. Огурулу ышара, саламлашады. Аны бла мени абызырауу да кетеди.

Хар актёр – кеси энчи дуняда, хар бири да башха торлюдо. Бирлери чамчы, асламысы уа жарык кёллюделле. Башха коллективге келгенча угъай, тюз да юйюмече киргенме бери. Актёр дегенинг, тюз да сабийча, ёпкелеп кылады, алай женгил да унутады аны сылтауун. Ала бла ишлеген кыйынды деп айтхылык туюлме, жалаанда хар бирине эс беле билирге, аны иш бла жалчытыргъа керекди.

Насыпха, къаууга жокъду, сёз жюрютюрге заманыбыз да алай. Бир спектакльни сабабыз – «Эзоп», «Къонак юйюне иеси». Энтта да репертуарыбызга алган пьесаны сюезе турабыз. Бизни мурагыбыз иги оюнла бла халкыбызны кыуандырууду. Алай этерге уа кюлубуздан келликди, нек дегенде актёр къауумбуз бек кюлюдо.

КъМР-ни халкъ артисти, СКГИИ-ни профессору, белгиле режиссёр Кыулийланы Борисди бююнлюкте театры художестволу башчысы. Ол келгенли театр профессионал даражада ишлейди, спектакльлени да кыйналмай салабыз. Аны бла бирге келгендиле художник Бакуланы Владимир бла концертмейстер Виктор

Коржавин. Ала биригип, бир тюрлерин ангылап, профессионал Халда ишлейдиле. Режиссёр Атамзыраланы Магоммет да алай.

Жетишилмелерибиз, даражабыз да анга кере ёседи. Актёрла да низамлыракъ, жууаплыракъ болгандыла, бек кыаты ишлейдиле. Мени не зат кыуандырады десенг – бири сансыз туюлдо сахна ишибизге. Усталыкларын ёсдюре, кеслерин аямайдыла.

Малкъар театры артистлери, художестволу башчыбыз Кыулийланы Борисни эм башхаланы да атларындан миллеттибизни хар инсанына ырахатлык, саулык, насып да тилейме Аллахдан. Кеп тоила, кыуанчла болсунла. Хар юйюр, хар адам монгу жашасын. Шүёлху, бириккен, бир бирни ангылаган, кёбейе баргъан халк болурча этсин Аллах бизни. Театрда адамларыбыз туюлун жюрюп, биз да аланы кыуандыра турайык.

ГАБОЛАНЫ Лейля, Кыулийланы Къайсын атлы малкъар кырал драма театрыни директору.

ЖАШ ТЁЛЮ

Тириге чырмау жокъ

арасында бардырылган конкурсда «Орус тилде назмуну бек иги окугъаны ючюн» номинацияда алчы болганды. Дагыда Къайсынны тизгинлерин аламан айтханы ючюн республикалы конкурсда экинчи жерге чыкыганды.

Андан тышында, ол миллет терсеуени да сюеди. «Басият» ансамбль кыуралган кюнден бери аны кыуумунда бир ненча фестивалга кыатышханды. Ол санда Тюркде, Татарстанда, Россейни бир ненча субъектинде да болганды.

- Стамбул бек сейир, ариу шахарды. Бютюнда межамлага, аэропортха бюсореген эдим. Мен тюркюле бла тауача сёлешип, бир бирибизни тынч ангылагъаныбызга бек сейир этгенме, - дейди ол.

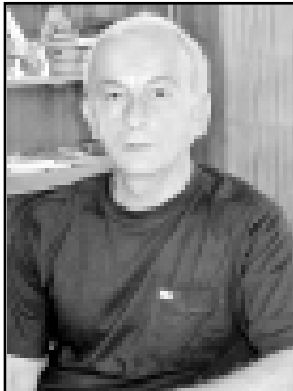
Танзияла кеси да назмула жазды, алай жашауун а экономика бла байламлы этерге сюеди. «Мен анам Светлана-ча болурга сюеме, ол банкда экономист болуп ишлейди», - дегенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Редакцияны кьонагы

Чыпчыкъланы Магометни жашы Борис 2009 жылда уллу жетишимге жетгенди. Чинг алгя ол кесини 60-жыллыгын орус тилде «Здравствуй, незнакомай!» деген малкьар хапар антология бла белгилегенди (аны жыйган, хазырлаган, басмалаган да кеси болганды). Аллай аламанат жыйымдык, мен оюм этгенге кере, битеу жер жюзюнде да бек аз болур. Биз аны айырмалыгын ачык баямларга керек-биз.

Тоторкьулланы Алий башчылык этген «Эльбрус-ид» да Борис жазган хапарланы, повестьлени да жыйып, «Мы жили рядом с горалями» деген ат бла жараган китап чыгарганды. Бу кюнде да дагы да бир кьууанч хапар келгенди Кьарачай-Черкес Республикадан: литературада уллу жетишимлери ючюн ол Кьырымшамхалланы Исламны атын жюрюктен майдал бла сауьаланганды. Бюгюн «Заман» газетни кьонагы, мени уа ушакь негерим да олду.

«Ариу жерибизге кьууанч, монглюкь тежейме»

- Борис, ол сен алгьан майдал кьалай бла жаратылганды? Сауьаланганла уа, сенден сора, бармыдыла?

- Аны Кьарачай шахардагы илму-излем институт бла Кьырымшамхалланы Исламны музейи биригип чыгаргандыла. Аны бла хар жыл сайын Кьарачайдан, Малкьардан да эм айтхылыкь адамладан бешулен сауьаланырыкьдыла. Быйыл а ол, менден сора да, Тоторкьулланы Алийге, Хаджиланы Надеждага, Лайпханланы Рамазанга, Кьочхарланы Умарга берилгенди.

Бу майдал Кьарачайны, Малкьарны бирлигин, кьарындаш-

лыгын баямлагьан бийик сауьгады деге боллукьбуз. Аны уллу сыйын, деберин ачыкьлагьан бир юлю келтирейим: бу майдалны алыр ючюн, Тоторкьулланы Алий бла Хаджиланы Надежда Москвадан келген эдиле Кьарачай шахарга.

- Келе тургьан Жангы жылга уа не умтула бла тубейсе?

- Бек алгьа бу ариу жерибизде мамырлыкь, кьууанч, насып болурун тежейме. Тегерекде тынчлыкь, ырахатлыкь болса уа, былай кесими, окуьучулары да кьууандырыча, бир иги затла да жазарга мурат этеме.

- Бир кьауум акьылман айтханга кере уа, не бийик жети-

шимни да экинчи жаны да барды: адамны хьра, жумушакь, эринчек этген...

- Менде аллай кьоркьуу жокьду. Нек дегенде, бир жанындан, жылларымы ауурлугьу, бирси жанындан а, биз не кючлюкь жазсакь да, ол халкьыбызны сыйын, намысын, ниет байлыкьын тийишлисича бийиклеге не хазна чыгаралайкь. Алай а керешни уа кьояргьа жарамас. Не бийик сауьга кьоллу болсанг да, сен сезерге, тошюнорге, ангыларга керексе: кеси кесинги аямагьанлай кьорешмесенг, айхай да, керек туйолсе не тенгинге, не жуугьубунга, не халкьынга... Миллетге да жетишимли,

билимли, хорлам кьоллу инсан керекди.

- Орус тилде чыкьган антологияга Чыпчыкъланы Борис кеси уа не кезден кьарайды?

- Мен билип, гитче, уллу миллетледе да чыкьмагьанды мынга ушагьан антология. Бек уллуду аны магьанасы. Хар халкьны мурдорунда, тамырында, мен оюм этгенге кере, Аллах берген, Аллах кеси салган тамгьасы, мухуру барды. Ол тамгьага, ол мухурга бу китапны юсю бла биз бек кьаршы болалгьанбыз.

Бу китапны хазырлай туруп, мен кеси кесиме аллай соруу салганма: «Биз кимбиз? Магьананы неди, кьалайды?» Аны азчыкь окуьна кесибиз ангыласакь, башха миллетлеге кергюзтор онгубуз боллукь эди. Аны ючюн жаратылганды бу китап орус тилде. Кепле ангыласынла, тошюнорле, сезсинле биз ким болгьаныбызны.

Ангьласала уа, иги кезден кьарарла деген умутум бар эди. Салгьан сорууларыбызга бу китап жууап этгенди. Мында хапарла, бир бирлери бла эришгенча, кеп тюрсюнлю ташладан кьаланганчадыла, алай ол хураны хьрезлери керюнмей, тюз бир сейир Беш да Тау Элни биркирдиген деменгили кьалача сюелип кьалгьанды кеси да.

Ачыкь айтханда, мен кесими чыгармаларымы бирикдирген китапдан эсе да, бек бу антологияга кьууанганма. Эльбрус-иддагьыланы кьыйыларын ангылайма, уллу ыспас да этеме, алай ол мени китабымды, бу уа халкь китабыды.

БЕПАЙЛАНЫ Муталип,
жазычу.

ПРОФЕССИОНАЛЛА

Тил - жюрекни тилманчы

Улбашланы Назирни кьызы Фазилят Огьары Малкьарда орта школну жетишимли бошагьандан сора Кьабарты-Малкьар кьырал университети филология факультетини француз тил бөлюмюне киреди. Бийик окуьу юйде библи алгьандан сора уа аны чекленген жууаплыкьгы болгьан «Эксклюзив» клубха ишлерге чакьырадыла. Анда жаш кьызга туризмден менеджерлики эм консультант-тильманчыкьны да буюрадыла.

Борчун бет жарыкьы толтура, Фазилят Россейни кеп регионлары, Европаны, Азияны кьыраллары бла да ишлейди. Аны бла бирге КьМКьУ-да аспирантураны заочно бөлюмюнде да окуьуду. Ол «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание» деген темага диссертациясын хазырлайды.

- Француз тилин школ жылларындан бери да сюе эдим, КьМКьУ-ну бөлюмюндан да аны ючюн сайлагьанма. Бюгюнлюкьде сокьуранмайма. Кертиди, кепле арт жыллада инглиз тилин бек багьалайдыла. Алай француз тилин билген да бир адамга хата келтирлик туйолду. Ишиме кере кеп тыш кьыраллыла бла тобеширге тошеди. Аны да кеп игилиги барды,- дейди Фазилят.

Таулу кьыз француз тилде суратлау китапланы, журналланы да кьыйналмай окуьуду. Ол тыш кьыраллы тилде селешкен кезиуде аны ариу ауазы куьулакьга бютюн сейирлик эшитиледи. Аны бла бирге Фазилят ана тилинде да, арагьа орус сөзкьошмай, шатык селешеди. Ол инглиз тилини да иги биледи.

ХОЛАЛАНЫ Марзият,
Суратны автор алгьанды.

ИСКУССТВОНУ АДАМЫ

«Жырны мен кесимча айтама»

Халкь сойген, ийнакьлагьан жырчыды Төппеланы Алим. Июль айда анга «КьМР-ни сыйлы артисти» деген ат аталгьанды. Жангы жылны аллында, мен аны бла тобешип, бодурган жетишимлерини, жууукь заманда муратларыны юслеринден да сорганма.

- Озгьан жыл аман болмагьанды,- деп башлады Алим сөзюн.- Жангы жьрла жаздыргьанма, адамла бла да танышханма, республикалы даражалы концертлеге кьатышып тургьанма. Артыкьда бег а Кьарачайга бла Татарстанга баргьанымы белгилерге сюеме. «Кьарачайны кьадау ташы» деген байрамга республиканы Президенти Эбзеланы Борис, Москвадан Кьырал Думадан депутатла, ол санда Залиханланы Михаил да келген эдиле.

Татарстанга Элбрус районну делегациясы, белгилли альпинистбиз Елмезланы Абдул-Халим бла баргьанымы да унутурукь туйолме. Анда буз кьала ачылгьан, башха уллу байрамлага да кьатышып, кеплюбоз кетпоруна кьайтхан эдик. Татарлы кьарындашла, аламант кьонакьбайлыкьларын кепрозтоп, ара межитлерине, Кремльлерине да элтип, экскурсия эдиргендиле.

- Репертуарынга жангы жырланы кьалай торлю сайлайса? Аланы сен кесинги жаратырга керексе, огьесе кьарауунуму эсге аласа?

- Мен аланы хар бирин да сюеген этеме. Жырны эшитип жаратдым эсе, репертуарыма кьошарга кепленеме. Аланы бир кьауумун республикалы радиону фондундан алама, бир кьаууму уа автор жьрладыла, манга дери башхала айтхан. Ол жьрны жаратхан эсем, аны битеу татыуун, кьууатын жетдирюге кьорешеме манга тынгылагьанлагьа.

Насыпха, алыкьга кьараучу жьдырымы жаратмай кьоймагьанды. Анга жюрегимден юлюш этеме да, анданды, баям. Ол бек керек шартды. Сора аланы манга дери айтханлыкьга, мен кесимча жьрлайма хар бирин да.

- Алим, быйыл санга сыйлы ат да берилгенди. Сени халкь алайсыз да биледи, сюеди. Ол атны

алгьанынгни сени кесинге уа бир жукь бергенмиди?

- Анга жюрегимде ким да кьууана болур. Концертледе атынгы айттып, республиканы сыйлы артисти деп кьошсалса, сөзсюз, хьчыуун тиеди. Жаланда бизни кьыралда барды быллай адет, дейдиле. Алай сыйлы ат да бошдан аталмайды. Аны алыр ючюн, кеп жылла ишлеп, бир торлю жетишимлеге жетсенг, кьыйынынга тийишли багьа берилгьаны, билгенди бизге да кючкьаруу тагьдыргьан.

- Сен искусствогьа жолуну актер усталыкь бла байларга сюйюп барган эдинг СКГИИге. Ол жьл институтда актер кьауум алмай, алай кюрешип башлагьанса вокал бла. Сахнага, жьрлап угьай, актерча чыгарга сюйген кезиунг болуучумуду?

- Болмай а! Мен малкьар театрада ишлейме да. (Ышарады.) Уллу туйол эселе да, бир кьауум рольну ойнагьан да этгенме. Кертисин айтсам, сюерик эдим сахнага уллу рольну кьурап чыгаргьа. Алай базьиналмайма, нек дегенде кереклисича эталмасам, аладан уялырга тошериди. Жьрларга уа не заманда да хазыршам. Биреуно сыфатын кьурагьан жьр айтханча туйолду. (Ышарады.)

- Арт кезиуде жаш тейлю адет-тереге ал жылладан эсе уллу эс бурганча керюнеди. Айтырга,

аны миллет тепсеуле бла кюрешени да тамамды. Сен жаш адамла бла кеп тубейсе, ол бир торлю модамды, огьесе..?

- Хар зат да бир аз затчыкьдан башланады, бир тамырдан бьседи. Жер тегерекге айланганьыча, заман бара барса, хар зат да жерине кьайтады. Совет жылланы, андан башхаланы эсгерсек да, жашау бусагьатдача туйюл эди. 1990 жыллада хар ким да кеси, гьржын кьайгылы болгьанда, миллет куьураны юсюнден сагьыш этгенле аз эдиле. Бусагьатда «кризисди», дейдиле.

Бусагьатда угьай, ол заманда эди кризис. Энди жашау Путин эм Медведевни башчылыкьлары бир ызга келгенди. Адам ашаргьа, кьерге тапса, жюреги да хош болады. Аллай кезиуде миллеттей дейди, башхатин байлыкьны излеп башлайды. Жаш тейлю да андан бурулгьан сунама миллет куьуурадына.

- Келир жьл а не муратларын бардыла? Билирге боллукьмуду?

- Кепле айтадыла, сольный концерт этерге заман болгьанды деп. «Салам алейкумгьа», «Орайдагьа» кьатышхан, Газаланы Алим эм Жангоразланы Мажит бла биригип этген болмаса, кесим энчи концерт бермегенме. Бир альбомга 16-18 жьр киреди, аланы да жаздырып, аны презентациясын да этдюрюп, концерт хазырлар муратым барды.

САРАККУЛАНЫ Асият
жазып алгьанды.

Спорт

ЁЗДЕНЛАНЫ Роман:

Бир бирибизни хурметин кёре билейик

Ёздэнланы Мухадинни жашы Романни аты футболну сүйөнгө кенг белгиледи. Ол Россияни премьер-лига-сында, биринчи дивизионунда да ойнап турганды. Эки жылдан бери уа Къазахстанни жыйымдык командасыны санындады.

Шёндю Роман Нальчикде юйюндеди. Футбол сезон бошалганлыкыга, ол мында да кюн сайын жараула этгенлей турады. Бош заманы аз болганлыкыга, ол «Заманы» сорууларына жууап берирге эм халкын келе турган байрам бла алгышларга угъай демегенди.

- Роман, сен футбол бла къалай кюрешип башлаганса?

- Атам гитче заманында биргесине оюнга кыраарга элтип турганды. Футбол секцияга уа школда кесим жазылган эдим. Мени биринчи тренерлерим Юрий Танов эм Георгий Лобжанидзе болгандыла. Биринчи кере жарау этерге уа атам элтгени бююнча эсимдеди.

Школну бошагандан сора мени «Спартакны» дублине аладыла. 1998 жылда уа мени Нарткъаланы «Нарт» командасына бередила. Эки жылдан биягы артка «Спартакга» къайтама, андан сора «Динамо», «Химкиде», «Анжиде»

да ойнап турганма. 2007 жылны уа «Спартак-Нальчикде» ётдюргенме.

Къазахстанни жыйымдык командасына уа мени 2004 жылдан бери чакырып тургандыла. Аланы тренерлери голландиячы Арно Пайперс эди. Алай бла ол мени 2008 жылда ары чакырады. Аны башчылыкы бла мен 2010 жылда бардырылык дуняны чемпионатына сайлау оюнга кыраганды.

- Россияни премьер-лигасыны чемпионатын бла Къазахстанныкын тенгешдиргенде, болум къалайды?

- Бийик лигада ойнагандыла бир беш командасындан кыла-

гандылары бизни биринчи дивизиондагыладан кючлю юйдюле.

- Премьер-лигага къайтыр муратын бармыды?

- Хау. Алай, жыл санымы эм дагыда бир къауум башха сылтаулары эсге ала, аллай онг болур деп иги ышанмайма. Алай биринчи дивизионга уа къайтырға боллукъма.

- Бош заман чыкъса, не бла кюрешиучюсе, бютонда юйюнден узакъда?

- Аллай заман бек аз болады. Нальчикде ойнагандыла, юй жумушла да чыгъа эдиле, тенгерим бла да тубеше эдим. Анда уа битеу кюнлеринг база ётедиле.

- Къазахстанда бизни жерлешерибиз кёпдюле. Сен ала бла тубешиучюносө?

- Мен болган жерде таулаула бек аздыла. Асламында ала кыралны кыбыла эм шимал жанларында жашайдыла. Аны себепли, жарсыуга, жаланда эки-юч адам бла байламлык жюрютеме.

- Юйюрюнюню юсюнден айтсанг эди.

- Атам, анам да медикледила. Энци кеси юйюрюню юсюнден айтханда, юйдегим Лейла бла бир жаш ёсдюребиз. Анга юч жыл бла жарым болады.

- Атасыча, ол да футболчу болурга сөе болур?

- Хау, шёндюю муратларына кёре алайды. (Кюледи). Манга бек башы - ахшы адам болсун, не усталыкны сайларыгы уа башха туюлду.

- Жангы жылга уа къалай тубеучөсө? Ол конлени юйюрюн бла ётдюрюр амал чыгъамды?

- Хау, ол кезиуде мен, футбол сезон бошалып, юйде болуучума.

- Быйыл а?..

- Аллах айтса, Минги тауну тийресине барырга деп турама.

- Роман, газет окуучуларыбызга къаллай алгыш айтырға сөе эдинг Жангы жылны аллында.

- Бизни регион бюгонлюкде тынчыксыз регионладан бирине саналады да, ол себепден келе турган жыл битеу халкыга мамырлык, тынчык келтирсин! Адамла бир бирлерине тёзюмлюрек болсунла! Бир бирибизни хурметин кёре билейик!

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Ташлы-Таланы орта школунда Таукенланы Лейланы окуучулары игилени санындадыла. Устаз сабийле ангыларча дерни тауча, орусча да бардырады. Айтханын тынгылы ангыламагъанла бла ишден сора да къалып кюрешеди.

Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий алганды.

ФОРУМГА КЪАТЫШЫ

Унутулмазлык тубешиуле

Жангы жылны аллында Москвада «Олимпийский» спорт-комплексде «Хорлагъанланы битеуроссей форуму» болганды. Ары ишни ол неда бу сферасында уллу кёрюмдюлеге жетишгенлени игиледен да игилери жыйылгандыла. Бу магъаналы ишге бизни республикадан жыл санлары он-тёртден онсегизге дери болган келечилеринден отуз беш адам къатышханды. Ол санда Търнаузда биринчи номерли лицейни онбиринчи классыны окуучусу Жаппулары Диана. Биз аны бла Москвадан къайтхандан сора тубешгенбиз.

- Мени илму ишге суйген устазым Раиса Михайловна Сидакова кёллендиргенди. - дегенди Диана. Бир жол биз дерсе ёксюзлюкню, кыраар адамлары болмай къалган сабийлени, аллайланы юйреттиуге кёз-къулакъ болууну юсюнден сёлешген эдик.

Раиса Михайловна манга ёксюз сабийлени юсперинден иш жазарга боллугуну юсюнден айтады. Биз Нартадан сабий юйде болгандан сора ол темага мен уллу эс бурама. Ол ишим бла манга республикалы эм россей конференциялага къатышырга туюшгенди. Алада ахшы кёрюмдюлеге да жетишген эдим.

Ана тилден конкурсда да бардыла жетишимлерим. Андан сора да, бир бёлек жылдан бери да миллет тепсеулеге юйренема. Турцияда «Кавказны халкларыны тепсеуле-ри» деген культура програмада лауреатланы санына къошулганма. Волейболдан бла баскетболдан район спартакиадада лицейни намысын кёруулагъанма.

Тюзюн айтсам, мен аллай демегили форумга Москвага чакырырла деп сакъламагъанма, аны билгенимде, бек къууанган эдим. Анда бир сейирлик, аламан хал бар эди. Билдирилгенича, битеу кыралда жаш тёлнюю келечилеринден жыйырма мингден артык адам жыйылган эди. Форумга къатышханланы

проектлени бек сейирликлеринден кёрмоч кыралган эди, фахмулу жаш тёлню бла ишлерге суйген коммерция компанияла кёргозтолгендиле.

Форумну чеклеринде жаш тёлнюю жылыны итоглары чыгъарылгандыла. Бек иги, артыкда сейирлик проектлеге, бегирекда ол неда бу тюрлю ишде кеслерин таныханлау РФ-ни Президентни Дмитрий Медведев саугыла бергенди. Ол, форумга къатышханланы алгышлай: «Биз кыралыбызны кючлю, демегили этеркибиз, аны ючюн а жаш адамланы тынгылы ишлери керекди», - дегенди.

Сора россейли эстрадады жулдузларыны къатышыулары бла уллу концерт болганды. Айхай да, анга кырагандан уллу зауукту эди. Кыралны бек иги артистлерин алгын мен жаланда телевизорда кёрючю эдим, анда кёзюм бла кёргенме. Тюрлю-тюрлю шахарладан келген тенглерибиз бла таныханбыз, ала бла тубешиуледе бир бирге халар айтханбыз. Хар зат да бек сейир эди.

Ол форум кёп жылланы мени эсимде къаллыкыды, бек башы уа - этген муратыма жетерге алга барырга кёллендиргенлей турлукту. Муратын а - педагог-психолог болургады.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий. СУРАТГА: Жаппулары Диана.

Суратны автор алганды.

Итогга

Тырмашыу эсленгенди

Озган жыл «Жаш тёлнюю жылы» болганы белгиледи. Аны чеклеринде жаш юйорлеге, предпринимательлеге, алимлеге аталып жарашдырылган кёп энчи программа жашауда бардырылганды.

Къабарты-Малкварда ол программалага кёре 521 жаш

юйор юйле коолу болгандыла. Фахмуллага уа энчи эс бурулады. Ала уа республикада аз туюлдуле. Быйыл Къабарты-Малквардан 29 жаш бла кызы Россияни Президентини саугыларын алгандыла. Ала барысы да спортда, илму ишде, чыгъармачылык жаны бла да

уллу хунерликлерин кёргозгендиле.

Жетеуленнге битеуроссей олимпиадада, конкурслада эмда фестивалда хорлагъанлары ючюн 60-шар минг сом берилгенди. Республиканы саугылары да (15 минг сом) 11 жаш адам алганды.

КУЛЬТУРА

Хар тепсеу энчилиги бла багъалыды

Арт заманда миллет культурагъа уллу эс бурулады. Бу жаны бла Татарстан эм Башкъртостан республикалада бютюнда уллу иш бардырылады. Аланы кёбюсюне бизни келечилерибиз да кытышып, иги жетишимлеге жетип кыйтучудула.

Кёп болмай Уфа шахарда халкъ тепсеуледен семинар-практикум эм «Байыкъ» деген телевидениялы конкурс болгъандыла. Хореограф, балетмейстер Къудайланы Мухтар бла элбрусчу жаш Къумукъланы Мурат андан кыайтхандыла.

Башкъртостанны ара шахарына отузгъа жуукъ коллектив келген эдиле. Тюркден, Грециядан, Къазахстандан, Къыргъызстандан, Чеченден, Дагъыстандан баргъан, кьонакъбайланы бир къауум тепсеу ансамбльери, башхала да кеслерини номерлерин кёрюзгөндиле. Филологла, хореографла, этнографла бу бурунгу искусствону юсюнден кеслерини оюмларын да билдиргендиле.

Белгилисича, тепсеу эрттегили адет-төреле бла кыаты байламлыды, аны себепли сахнада хар оюуну, аякъ, кьол алыуну да кесини энчи магъанасы барды. Жарсыугъа, бусагъатдагы хореография ансамбльери башчылары ол затны эсге алмай неда фольклорну, теп-

сеуно тилин билмей, бирге ушагъан тепсеулене салып кьоядыла. Сёз ючюн, Шимал Кавказны коллективлеринде ол бютюнда кёрюнеди. Семинарда бюгюнню хореографияда аллай кемчиликлени юслеринден айтылгъанды.

- Биринчи кюн, репетиция бара туруп, Мурат бла «Къушбий» тепсеуно хазырлагъан эдик да, ол аны кёрюзтют, хар кьол кымылдауну, аякъ алгъанны не магъана тутханларын

ангылатып тургъанма,- дейди Къудай улу.Чеченни «Башлам» коллективи техника жаны бла бек кючлю эди, алай тепсеулерини бир тюрлю магъанасы болмай, кавказ тепсеу элементледен, оюуладан кьуралгъан эди. Дагъыстанны «Каспийск» ансамбли да ол халда кёрюзтген эди номерин. Арта мен бу оюуму ансамбльни таматаларына билдиргенимде, ала да ыразы болгъандыла.

Дагъыда, Мухтарны оюмуна кёре, чеченлиени, дагъыстанлыланы да сахна кийимлери тепсеулерине келишимегендиле. Бу кемчилик да фольклорну билмегенденди. Башха халкълада, биздеча, уучу, адет-төре тепсеуле хазна сакъланмагъанларын, тюрк тилли миллетлени кийимлери, музыка инструментлери бирге ушагъанларын да белгилейди ол. «Жол узакъ, багъа да болгъаны себепли элтгенме жангыз жашны.Биринчи юч жерни Башкъртостанны кесини коллективлери алгъандыла. Къалгъанлагъа, ол санда бизге да, сыйлы саугъала бергендиле,- дегенди Къудайланы Мухтар».

АБДУЛЛАЛАНЫ Аминат.

Кьонакъ алыу

Жарыкълыкъ кёлню жарытады

Жангы жылны кечеси башхалагъа ушамайды. Ол, бизни сабийлигибизни эсибизге тюшюре, узакъ кюнле бла байламлы болады. Бу жарыкъ байрамгъа ким да юйюнде тюбесе игиди деген оюм барды. Алай тенгле, шухъла ол кечени кафеледе, клублада ётдюрюрге сюе эселе, алагъа да угъай дерге жарамаз.

Сиз а, юйюнюзге кьонакъланы чакътырып, Жангы жылгъа ала бла бирге тюберге кёлленген эсегиз, бир къауум затны эсге алыргъа керексиз. Адетге кёре, кьонакъланы сагъат оннга-онбирге чакъырадыла. Алай бла юсюбюздеги жылны да ашырыргъа амал табарыкъсыз. Байыл болгъан ахшы ишлени эсерип, аны ючюн ыразылыкъны билдирип, Жангы жылдан ахшы умугла сакълагъан төредди. Кьонакъларыгъыз сиз танымагъан тенглери, жуууакълары бла келселе абызырамаз ючюн, алгъаракъдан артыкъ жерле, сауутла хазырлап кьойгъан алчымаз.

Байрам кече ким да ариу кийинирге излейди. 2010 жыл кьапланлы жылы болгъаны себепли тиширулагъа тынч окъунады. Къаплан териге билдирген кийимлени тапхан, баям, кыйын болмаз. Ол тюрсюнлю сумкала, жаулыкъчукъла, бийик чурукъла – бары да сыфатыгъызны омакъ этерикдиле.

Алай жылтырауукъ мишураны да унутмагъыз. Байрамгъа ала бютюнда ариулыкъ, жашырынлыкъ, кьууат кьошадыла. Къаллай аш-азыкъ бла кьууандырыргъа боллукъду кьонакъланы? Къаплан сюйюнде тюбесе игиди деген оюм аш-азыкъ этип, индирге арып кьалмаз ючюн, этден женгилда ётдюрюрге сюе эселе, алагъа да алгъадан кыйгыларын кёрюнюз. Акъ жабыу кярча кёрюнеди. Ол, кир болуп, байрам канга мутхузуракъ бет аллыкъды деген, айхай да, кьолан жабыуну хайырлансын.

Субай, бийик бокалла ала-мат кёрюнедиле кыйсы столда да, Жангы жыл кече уа - бютюнда. Жау чыракъланы да унутмагъыз. Ала сейир жылуюлыкъ бередила, кьонакъланы бир бирге жууукъ эте.

Ахырында назыны юсюнден да бир къауум сёз. Къаплан сары бла мургъулдум тюрсюнлени иесиди. Назы терекни алтын иллаула бла жасагъан жангылмаз. Юсюбюздеги жылны да жанына тиймей, акъ, кызыл төгерек иллаула, сёзсюз, кимни да кёлюн кётюрлюкдюле.

Баям, бек игиси уа - Жангы жылгъа жарыкъ кёллю, ахшы муратладан толу болуп тюбегенди. «Таукелге кюн тиер» дегенлей, алгъа жарыкъ кьаргъан жетеди ахшы муратларына да.

Басмагъа **САРАККУЛАНЫ Асият** хазырлагъанды.

Басмагъа **САРАККУЛАНЫ Асият** хазырлагъанды.

Басмагъа **САРАККУЛАНЫ Асият** хазырлагъанды.

Басмагъа **САРАККУЛАНЫ Асият** хазырлагъанды.

Басмагъа **САРАККУЛАНЫ Асият** хазырлагъанды.

Ишими хайырын кёрюп кьууанама

Жыйырма жылдан атлагъанды мен культуруда ишлегенли. Мени ёхтемлигимди «Салам алейкум!» деген программа. Арта ол фестивалгъа айланганды. Быйыл аны 20-жыллыгын да байрамлы халда белгиледик.

«Салам алейкумну!» болушлугу бла кёп жаш адам кесини усталыгын тапханды, фахмуусун кёргозталгъанды. Бизни республикада бир эл кьалгъан болмаз ол фестивалгъа адамы кыатышмай.

Жыйырма жылны ичинде мингле бла кьараучула зауукълукъ алгъандыла концертлерибизде. Башха миллетлиле да бек кёп санда келе эдиле ары. Республиканы белглии жырчыларыны иги кесеги «Салам алейкумну!» сохталарыдыла. Аланы кёбюсю Къабарты-Малкъарны бла Къарачай-Черкесни халкъ неда сыйлы артистлери болгъандыла. Бир къауумларына уа Ингушетяны сыйларын да бергендиле.

Халкъны кёлю жарып, тепсеп

башлагъанда, бек хычыуун кёрюнгенди. Ол кёллендире эди мени неден да бек. Артада Башкъртостанда бла Татарстанда «Урал-Моно» эм Къазахстанда бла Къыргъызстанда «Азияны ауазы» деген халкъла аралы фестивалда бизни жашла бла кызыла Гран-при саугъагъа тийишли бола да келгендиле. Аны бла халкъбызны намы-

сын да кётюргенди «Салам алейкум!», атын иги бла да айтдыргъанды.

Хар фахмулу адам, фахмулу жазылгъан чыгъарма, ариу айтылгъан жыр саулай халкъны кьууанчы, ёхтемлиги болуп кьалады. Бек кыйын кюнледе да жыр, музыка халкъгъа тенглик-негерлик этгендиле.

Дагъыда мени кьууандыргъан бир затны юсюнден айтмай болмайма: кёп жылланы ичинде ишлеп, юч ансамбльге «халкъ ансамбль» деген ат алыргъа себеплик этгенме – «Иманнга», «Жашлыкъгъа» эм «Ассы-Аланыге». Аслам болсунла аллай коллективлерибиз.

Жыр искусствогъа, халкъыбызгъа кьуулукъ этерча Аллах кюч-кярюу берсин барыбызгъа да. Жангы жылда хар таулуну жашауну нюрлю, жарыкъ, мамырлы, саулугу да бек болсун! Салам алейкум, малкъар халкъмы!

ЭТЧЕЛАНЫ Музафар, композитор эм продюсер.

31-чи декабрь-2010 жылда 6-чы январь

кезиуде осал кюн эм сагъатла

**31-чи декабрь, орта кюн
(21.00 сагъатдан 23.00 сагъатха дер)**

Остеохондроз аурууугъуз ашланар, адамны чархында керкли веществоланы чыгъаруучу сфера, солуу органла, аркъа сюеклени кёкюрекни тийресинде кесеклери, кьолларыгъыз-бикелеригиз аурургъа болурла деген кьоркьуу барды. Кесигизге сууукну ётдюрмезге, ашарыкъландан бла алкогъолдан ууланмазгъа сакъ болугъуз.

«Аргументы и факты» газетден.

СЕЙИРЛИК

Тюннге айланган тюш

Жангы жылны байрамында Алим кшоншум алгыш этгенде, кзуруда ыннамча иги тюш керюп, аны кюлубуз бла тутайык, деучюдо. Бир жол а анга нек айтаса алай деп сорамда да, ол манга былай халар айтады: «Бу иш халкыбыз кечюнчюлюкден кыйтхан жыллада Огъары Малкварда болганды. Мен ол кезиуде гитче жашчык эдим.

1959 Жангы жылны биринчи эрттенгинде Арзи ыннам намаз этип бошаганлай, мен: «Ынна, тош кердюнгю, Жангы жылны кечесинде керюнген тюш керти болады, дейдиле», - деп кьадалдым. Ол а: «Бир Аллах, сейирлик тюш кер-

генме. Жаннетге кирип чыккыгъанча болганма да, уянганыма окуна сокьурандым. Отун жармай, от тамызмай, кюл текмей, юйюбюз жылы, чыракъ башны тазаламай, фатеген кюяп жандырмай, юйюбюз жарык болуп, кынгыр суу кылыч бла сууга Черекге тигелемей, быргыла бла жылы, сууук суу да юйге келип кергенме.

Кесибиз а, юйде олтурганлай, кюборча бир затны ачып, аны тойчуларына кьарай турганыбызлай, намазга кечми болдум деп, сексенип, уянып кьалдым. Бек иги тюшю. Аны тюнюмде керейим ансы», - деп бошады.

Бюгюн да сейир этеме

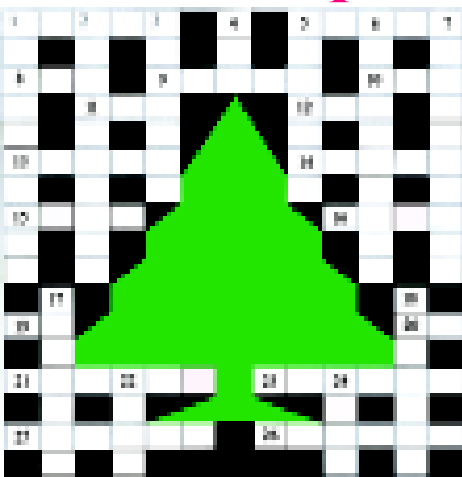
шөндюгю жашауубузну ыннам кьалай керюп кьойганына. Эндиги халыбыз алай туюлюмюдо да?

Керти окуна, юйлерибиз газ бла жылынадыла, отун, ташкөмор кьайгыбыз жокъ. Ток ызла отуларыбызны ичлерин кьой да, орамларыбызны да жарытадыла. Суу а юйлерибизни ичлерине келип кьалады.

Ыннам кюборча керген телевизорсуз а энди бир ингирни да болалмайбыз. Алайды да, Жангы жылны кечесинде керген иги тюшлеригизни тюнлеригизде керюноз!

ГЕЛЯЛАНЫ Лиза жазып алганды.

Сөзбөбөр

бир тауушланы кьайтарып айтчу. 26. Бир бири ызындан бир сыр бла туруу.

ЕРЕСИНЕ: 1. Салатха бирси затла бла кьошуп ашарык зат. 2. Жулдузла жыйымыны аты. 3. Мен ол ише...? 4. Метекени, дагыда башха омурусуз жаныуарланы кьоруулачу кьаты тыш кьабукълары. 5. Алпай кьулак эл бузар. 6. Намысы болмакылык, жюрюмеклик. 7. Толу эшиталмаган. 17. Мөлөк. 18. Кьычырык этип жылуу. 22. Арт аякълары секирирге жаралуу, узун, сууда, кьургыакда да жашаучу кьуйруксуз жаныуарчык. 24. Тишируу ат.

Сөзбөбөр
ТОКУМАЛАНЫ Хусейн жарашдырганды

ЭНИНЕ: 1. Лимонну, сиркени татыууча болган ханс. 5. Тууралып, энчи орунлага кьуюлуп, мал ашха деп сакъланыучу кырдык. 8. Огьурсуз, койсюз адам. 9. Кьарт атан. 10. Кьарангыракыга тартхан кьызыл бозу. 11. Шош желчик неда кьолну да барды алпайы. 12. Ол кьалын болсун, деучюдоле. 13. Бир урум. 14. Тала, тюз эм кенг жер. 15. Тишируу ат неда Сибирьде уллу черек. 16. Ерге жетип аны ал... 19. Кьолга алай айтып беруучюдоле. 20. Арбазны кьоруулачу шүехубуз. 21. Гитче машок, хуржун. 23. Жана турган неда кьызган затны бир кесекчиги. 25. Тилинде кемлиги болганы себепли кьыйналып сөлөшмичю, бир-

ГОРОСКОП

Жулдузла уа не айтадыла?

Келир жылдан кьайсы бирибиз да иги ишле, кьууанчлы побешиуле сакьлайбыз. Жулдузла уа не айтадыла? Кьапланны жылы биргесине не келтиреди бизге? Астрологланы оюмлары былайды.

Кьочхарлага кьапланны жылы тынчылыклы болурга айтмайды. Алай сабырлыккы сайлаганла чырмауладан кьутула барлыкьдыла. Кьочхарла юйдегилерине, ише тенглерине да сакь болсунла. Алайсыз кьауга чыгьар кьоркьуу барды. Жашауугьузну, ишигизни тюрлендире да, иги сагыш этигиз.

Таналаны уа келир жылда кеп жангы тюбешиуле сакьлайдыла. Бютюнда чыгьармачылыккы бла кюрешген жаш адамлага аламан заманды. Сюйгенигизни унутуп кьоймагыз, арагьа сууукьукь тюшерге боллукьду. Саулугьуугьуза да эс бурганны, жангы иш излегенни да хатасын кермезсиз.

Эгизлеге кьапланны жылыны алайлары аркьында кьууанчлы боллукьдула. Ише, сиймекликде да бирча жюреклерни сийген адамлага тюберикдиле. Алай жылы ортасында уа белни кьаты байлап кюреширикдиле чырмауладан кьутулурга. Октябрьде, жашуа ызына кьайтханча болуп, ала тынчайырга керекдиле.

Айрычабакъланы ишлеринде кеп жангылыккы сакьлайды. Сиз, ийнанып, былайды деп турган затла тюрленирикдиле. Ишден кьоркьмаганла, карьераларында ёсөп, башхаладан да жууаплыккыны излерикдиле. Юйдегиле уа сакь боллукьуз, ала да сизден сакьлайдыла тюз оноуну, ариу сёзюну да.

Асланла да 2010 жылда эригирик туююдоле. Жангы муратла тынчылык бермей, бир кьауумун толуп да керлюксюз. Алай жангы ишлени башлардан алга борчладан кьутулган игиди. Кьужур акьылга хорлатмагыз. Келир жыл асланланы сиймекликде насыплары тутарыкды. Саулугьуугьуза, тыш сьатыгызгьа, юс кийимлеригизге да сакь болганны хатасы жокьду.

Кьызланы жылы аллында ахшы тюрлениуле сакьлайдыла. Тюз оюм эталган май айда эртте башлаган ишлерини хайырын керлюкдю. Кьызла, юйлеринде ремонт этип, жылы ахырына бир кесек арысала да, юйдегилеринден болушлукь табарыкьдыла.

Базманла беллерин кьаты байлап, тюберик чырмауладан кьутулурга хатасын кермезсиз.

зырлансынла. Жаз башында саулукьларына сакь болсунла. Ишигизде хал игиге айланырыкьды. Базманланы сийгенлерни бла аралары бузулган кезиуде тёзюм керекди. Юйюр кьууарыкь да кюз артын сакьласын.

Акьраппа бир кьауум шүехлары бла айырылып, жангыланы табарыкьдыла. Келир жыл сиймекликни отунда кюерикдиле. Сабийлерни болганла аланы жетишимлерине кьуунып, кеслерни да башхаланы алларында ёсерикдиле. Алай ишигизни унутуп кьоймай, коллегаларыгьыздан хата чыгьарга боллукьун да эсге алыгыз.

Садакьчыланы кьапланны жылында ахча кьолайлары игиге айланырыкьды. Алпчы кьалмай, жангылыкьлага таукул тюбегенле ишлеринде кетюрюлюкдюле. Жарык кёллюклерин тас этмегенлеге юйюр кьууаргьа ахшы жылды. Ала сабий кьайгылы болсала да, сокьуурамза. Жайда иги солугьанла жылы ахырына дерни кьарыулары бла жетерикдиле.

Текемойюзле, битеу жашауларына кьарап, бир оюмга келикдиле. Жыл ахшы башланырыкьды. Окьургьа сийгенле да, уллу жетишимлеге жетип, кеп жангы адамла бла танышырыкьдыла. Машина неда башха уллу зат алыргьа сийгенге да иги заманды. Алай сиймекликде уа насыбыгыз хазна тутсун. Июнь, июль айлада жууаплыккы артыкьда керекди. Шүехларыгьыздан болушлукь уялмай тилегиз.

Суукуйула кеп ахшылыккы сакьласынла. Эрттеден бери толмай турган умутугьузгьа жетсегиз, жангы планна да кьурагыз. Келир жылы не кьадар хайырлы ашыргьан суукьуй андан ары жолун тап ишлерикди.

Чабакьла да келир жылгьа ыразы боллукьдула. Февральда башланган бизнес бла сиймеклик сизни чогыш этдирмезле. Юйюр кьууаргьа сийген июнь ортасына дерни ашыкьсын. Ише уа сакь боллукьуз. Тегерегизде адамла сиз сунганча ачык жюреклимидиле? Таматала бла да билип сөлөшгенни хатасы болмаз.

Басмагьа САРАКУЛАНЫ Асият хазырагыланды.

Газетни келир номери 12-чи январьда чыгьарыкьды.

УЧРЕДИТЕЛЬ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТГАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
АЛИКАЛАНЫ Владимир, АППАЙЛАНЫ Музафар (баш редакторну орунбасары), БЕПАЙЛАНЫ Муталип (баш редакторну орунбасары), БИТТИРЛАНЫ Аминат, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 47-26-22. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кьоруулау жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнда регистрация этилгенди.
Регистрация номер — Н-0066. Индекс - 51532

Газетни басмагьа КьМР-ни Информация коммуникацияла, жамаат биригуелени эм жаш тёлону ишлери жаны бла министрствосуну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет 1905 жылда Революция атлы республикалы полиграфкомбинатда басмаланганды.
Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кере 19 сагьатда кьол салынады. 21.00 сагьатда кьол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГАНЛА:
Теммопаны Мухадин, Текуланы Хауа - дежурный редакторла; Кетенчиланы Зулфия - жууаплы секретарьны орунбасары; Ахматланы Шахиди (1,2,3,11-чи бетле), Акушуланы Феруза (7,9,10,12-чи бетле), Зезаланы Лида (4,5,6,8-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 3850 экз. Заказ № 4206

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5